

DRAUGAS

ANTROJI DALIS • 1962 • MAIRONIO - METAL, RUGPIOČIO 11 D. • AUGUST 11, 1962 • PART TWO

MOKSLAS • MENAS LITERATūra

KELIONIŲ APRAŠYMAI

ALGIMANTAS RUZGAS

Pilgrimai ir pirkliai

Kitokio pobūdžio keliautojas pasirodo Viduriniais amžiais. Tada iškyla krikščionis piligrimas, vyksta aplankyti šv. Jono būbo karsto Ispanijos Komposteloje ar kaip kryžiaus karų dalyvis į šv. Žemę. Be abejo, tiek piligrimas, tiek kryžininkas yra tikri keliautojai, bet jie nežiūri į kelionę kaip tikslą savyje. Viduramžių piligrimas kelionėje temato priemonę siekti religinio tikslo. Kai kryžiaus karų dalyvis aprašo savo žygius, jis teisina savo ryžtą ir savo tikėjimą. Su Vidurinių amžių pabaiga Marco Polo asmenyje iškyla apsišvietęs ir didaktinis keliautojas, kuris tačiau slepia norą užvaldyti prekybos kelius Rytuose.

Konkvistadoriai ir misionieriai

Naujųjų laikų pradžioje kelionės nepaprastai išsiplėčia ir įgyja ligi tol negirdėtą drąsą. Atradimas naujų kelių ir ūkiškai išnaudojamų žemių sudaro keliautojo tikslą. XV ir XVI šimt. atradėjai ir užkariautojai kelionėse temato priemonę pavertti naujus pasaulius, kuriuose galėtų būti įkūnyta gimtųjų Europos galybių ūkinė ekspansija. Netgi poetai pritaria tam idealui. Kamoensas parašo didį portugalų žygdarbių Indijoje epą. Portugalai, ispanai, olandai ir angliai siekia to idealo su nepaprastu ryžtu. Ir aprašo savo užkariavimų ir kolonizavimo žygius. Dabar kelionių tikslas — atrasti naujas žemes ar prisigrobti turto. Tačiau iš tos taisyklės išsiskiria Rytų ir Amerikos misionieriai, kurie naujai išgyveno Viduramžių piligrimų mistinį tikslą, nešdami tų sričių gyventojų sieloms dvasios ir tikėjimo dovanas.

Mokslininkai ir rašytojai

Su Magellanu ir Kuku iškyla naujo pobūdžio keliautojas: mokslinis keliautojas, pradėjęs kelionėje matyti tikslą savyje, nes ji suteikia apčiuopiamos naudos mokslui. Netrukus tie nauji keliautojai, kaip La Condamine ir Frezier, o kiek vė-

(Nukelta į 7 psl.)

Dvasinės pažangos simboliai

Kiekviename žmonijos istorijos etape kelionių aprašymai būdavo laukiami, nes nepasotinamas smalsumas nuolat žmogų stūmė pažinti tai, kas jam dar yra svetima ir neįprasta.

Neseniai vienas Melvillio romano "Moby Dick" amerikiečių kritikas rašė: "Kodėl tiek pasaulinės literatūros šedevrų yra kelionių studijos, kaip pvz. Odisėja, Eneida, Don Kichotas, Pilgrims Progress, Guliverio kelionės, Tomas Jones ir Huckleberry Finnas?" Ir kitas kritikas į tą klausimą atsako, tvirtindamas, kad kelionė esąs dvasinės pažangos simbolis, nes kaip fizinė būtybė išėjo naujų vizijų keistose vietose, taip ir mūsų dvasia savo augimo procese pasisuka į gyvenimo okeaną, nelyginant Melvillio laivą "Pequod". Dažnai į jį keliaujama vaizduote.

Utopijos ir paprasto gyvenimo troškimas

Senovėje žmogus tikėjo į buvusį aukso amžių, kur visa vyko puikiai, kur visos gyvenimo problemos buvo gražiausiai išspręstos. Viduriniais amžiais buvo įsivyravęs tikėjimas į žemiškąjį rojų, kaip beveik apčiuopiamą tikrovę, kurią Kolumbas, subtilus svajotojas, jau norėjo atrasti savo kelionių pabaigoje Orenoko upės žiotyse.

Naujųjų laikų pradžioje Amerikos užkariautojai ir tyrinėtojai karštingai ieškojo Eldorado, kai tuo tarpu Europoje besėdį rašytojų, pasiremami Naujojo Pasaulio užkariavimų pasakojimais, rašė savo fantastines utopijas, skirtas pasotinti sujaudintai vaizduotei žmonių, kuriems kelionė tebebuvo brangiai kainuojanti laiko, pinigų ir gyvenimo rizikos prasme. Su filosofinėm utopijom dažniausiai rungėsi keliaujančių riterių nuotykių romanai, išivaizduojamų kelionių ir tikrų kelionių pasakojimai. Jie įtaigojo žmones trokšti paprasto ir nepriklausomo gyvenimo, neapsunkinto augančios ir sudėtingos civilizacijos.

Kelionių įtaka istorijos ir kultūros raidai

XVIII šimt. mąstytojai, kaip sako Lanson, nesukūrė a priori abstrakčios filosofijos, suderintos su naujom idėjom apie žmogų, apie laisvę, lygįbę ir teisingumą be atramos tikrovėje ar be patyrimo. Bet kaip tik tų idėjų visuma atsirėmė išgyventa patirtim pasauliečių ir vienuolių keliautojų pasakojimais ankstybesniais amžiais. Misionieriai tyrinėtojai ir piratai, vaizduodami Amerikos gyvenimą primityvų, paprastą ir laisvą, padarė gilią įtaką, pradedant jau XVI šimtmečiu, humanistams, kaip Erazmui, ir mąstytojams, kaip Montesquieu ir kt. Visa tai pasireiškė milžiniška įtaka, kokią turėjo Europos idėjoms ir kultūrai Naujų Pasaulių atradimai XV ir XVI šimt. eigoje, kartu su aukso liūtimi, kuri užtvindė Senąjį Pasaulį ir naujom pažiūrą į gyvenimą, kurios sudarė

didelį naujų minčių, svajonių ir tiesos lobį.

Tuo būdu kultūros istorijoje pastebim dvigubą reiškinį: iš vienos pusės — idėjos ir žmonių nerimas paskatina keliauti (tikrai ar įsivaizduojamai), ir kaip paskata atnaujinti idėjas, svajoti ir kurti socialines bei politines teorijas, vedančias į socialinių bendruomenių permainas.

eniejį ir antikiniai amžiai

Niekas negalės nuginėtyti, kad žmogus iš prigimties yra keliautojas, kad nuo seniausių laikų pažangos akstinas įtaigojo žmogaus kilmą, beieškant derlingesnių žemių ar karu jas pasigrobiant, ištremiant nukariautus gyventojus, o vėliau keliaujant asmeniniais sumetimais — literatūrinio ar mokslinio smalsumo paskatoje. Ir švento Rašto Mozės knygos dalinai sudaro visos tautos pasakojimą, beieškant derlingos ir pažadėtos žemės. Individualūs keliautojai buvo Homeras ir Herodotas. Šiame pastarajame matome aprašomas pastangas, truputį legendų pagražintas. Homero Odisėja kelionėse legenda pagražina ir žaviai iškreipia tikrovę, visad apsuptą sparnuotos fantazijos ir išivaizduotų mitologinių nuotykių. Graikai tuos kelionių pagražinimus labai mėgo.

Romėnų pasakojimai, priešingai, yra labiau objektyvūs ir tikroviški. Strabonas ir Pausanijas, Julius Cezaris ir Tacitas, ir netgi Plinijus jaunesnysis, stengiasi atsikratyti fantastinių elementų ir duoti kelionėje matytų daiktų, kitų kraštų žmonių ir nežinomų gamtos sričių tikrovišką įspūdį. Tačiau Cezario karų aprašymas arba Tacito Germanijos aprašymas ar Plinijaus Laiškai nesisistengia atpasakoti kelionės kaip tokios, priešingai, jie rodo kelionei svetimą intenciją, tariant politinę ar dorovinę idėją.

Povyilas Puzinas

Malūnas

Max Beckmann (1884-1950)

Iškeliavimas

(Vokiečių dailininkas ir grafikas. Ekspresionistiškai realistinių darbų reiškė dabarties dvasinį rūpestį. Po II pas. karo persikėlė į JAV ir dėstė St. Louis universitete)

Jonas Aistis

KELIONĖ

Gyvenimas — tai kaip graži kelionė: Išsirengi, keliauji ir grįžti atgal. Vis priešais mus nežinoma vilionė, Klaukus ir kerintis, tartum sirenos g a l ?

Akyse gi, tartum kaleidoskope, Vaizdų vaizdai, bet efemeriski, trumpi... Kelionėj veriasi ir gyja sops — Eini ir eidamas imi ir suklumpi.

Vieni laivais — bures ištempęs vėjas — Kiti gi pėsti eis per miestus ir šalis. Ir nors sakais, kad tu ne Odisėjas, Bet nežinai, kiek tu papasakoti gali...

Tai kas, kad tavo laivas nesudūzo, Tai kas, kad tu namuona sveikas sugrįžai, Tai kas, kad likusių viltis nelūžo Ir kad pati sutikt išėjo su mažais...

O jei grįžai, praūžęs ir praleidęs Tėvų turtus, lėbadaudamas viešuos namuos, Tave sutiks, ir džiaugsmas juų veide Viską gražiai atleis, viską ranka rumos...

Jei mylima, kur andai laukt žadėjo, Laiminga ir linksma nuėjo su kitu — Tau širdį spaus, ir jai atneš, lyg vėjas Ziedų kvapus, nutolstant jūra nuo krantų...

Jei tėviškę, tarytum Marco Polo, Nežinomas ir vargšas andai palikai — Galėsi sekt, kaip ji graži iš tolo, Kaip keitė veidą jos ir priešai ir laikai.

Kelionė?... Taip, jina graži, kaip rėta — Kiek nuotykių, kiek įspūdių ir kiek vaizdų. Ir niekas taip giliai nežais, kaip metai — Negydyš niekas taip įsenusių žaidų.

Vis priešais mus nežinoma vilionė, Klaukus ir kerintis, tartum sirenos g a l ? Gyvenimas — tai kaip graži kelionė: Išsirengi, keliauji ir grįžti atgal...

Kultūrinė Kronika

• Dail. Povilas Puzinas rugpiučio 3 d. sulaukė 55 m. amžiaus metų. Jo kūrybinis talentas yra pačioje aukštumoje ir lietuvių visuomenė gali dar daug iš jo tikėtis. Yra gimęs Rygoje 1907 m. rugp. 3 d., kupiškėnų šeimoje. Meno studijas ėjo Rygos Meno akademijoje. Jau studentaudamas priklausė Latvių - Lietuvių Vienybės draugijai. Karinę tarnybą atlikęs Lietuvoje, 1937—1939 m. buvo Panevėžio berniukų gimnazijos piešimo mokytojas, o 1940—1940 m. Taikomosios Dailės instituto dėstytojas Kaune. Už pasipriešinimą naciams buvo vokiečių kalintas. Į JAV atvykęs 1947 m., yra dėstęs Cat-

ton Rose Meno mokykloje New Yorke, o nuo 1957 m. pakviestas dėstyti Long Island Meno Lygos ir Jackson Heights Meno klubo meno mokyklose.

Yra išdekoravęs Panevėžio katedrą, yra gavęs visą eilę premijų Lietuvos ir užsienio parodose ir savo kūrinių gilia mintimi bei išbaigta savita technika įsigijęs aukštą vardą lietuvių visuomenėje.

• Rimvydas Šliažas, besiruošęs germanistikos doktoratui, dėsto vokiečių kalbą Indianos universitete South Bend, Ind.

• Irena Valaitytė - Polikaitienė pakviesta dėstyti prancūzų kalbą Thornton Apskr.

Kertinė Parastė

APIE TUOS, KURIE ATEINA

Naujai ateinančioji, jaunoji mūsų intelektualų karta mums visiems atneša daug džiaugsmo ir pasididžiavimo. Jeigu seniau lietuviai ateiviai užpildydavo kasyklas, skerdyklas, raštinių valytojų kadrus, tai dabar mūsų jaunimas jau pelnytai ir užtikrintai spraudžiasi į universitetų katedras. Mūsų siškių veržimasis į mokslą tiesiog pasigėrėtinas. Greitu laiku beveik visose didžiosiose šio krašto įstaigose turėsime savo aukštai išsilavinusius, pasiruošusius ginti ir Lietuvos reikalą atstovus. Tai mūsų lyg savotiškąjį kultūros atache prie aukštųjų šio krašto įstaigų. Ir jie savo pareigą atlieka, jais galima pasitikėti.

Tą patį galime konstatuoti, ne tik švietimo įstaigose. Kiek gražių prisiveržimų mene padaro mūsų kariai, pasiekdami pačias pirmąjias pozicijas ir tapyboje, ir scenoje, ir net filme, muzikoje bei kitoje srityse. Specialieji spaudoje, tarptautinėse ir JAV mokslo konferencijose mūsų vardas taipgi kaskart dažniau linksniuojamas, ir tai jau nebe kaip dalyvių, o kaip specialistų paskaitininkų, kurie jau turi mokslo laimėjimų, kuriais gali dalintis su kitais tų kultūros šakų pirmūnais. Reikia laukti, kad tas veržlumas į kultūros viršūnes bus palaimas nuolat ir net augs.

Šalia to, galime džiaugtis, kad mūsų priauganti intelektualų karta domisi ir lietuvių kalba, lankydamasi liuanistines mokyklas, persiima lietuvių dvasia, parodydami net tokius heroizmo pavyzdžius, kaip leidimas ir redagavimas puikaus žurnalo "Lituanus".

Tačiau būtume labai vienašališki ir net pačiam savajam mokslo jaunimui pakenktume, jeigu mokėtume tik džiaugtis ir girti, užmerkdami akis prieš šėšelius, kuriuos šalinant jie dar labiau sušvytėtų. Šių eilučių autoriui neseniai teko kalbėtis su vienu universiteto profesoriumi, kuris buvo pakviestas į mūsų jaunų studijų pobūvį. Profesorius prasi-

tarė: "Ejau su tokiu entuziazmu ir išėjau su tokiu galvos skausmu... Pasikalbėjimuose išryškėjo tiek daug įsigalėjusių materialistinių idėjų".

Manytume, kad to profesoriaus įspūdis atsitiktinis ir nepilnas. Mūsų studiojai parodo daug idealizmo, savo veikime, telkdamiesi į idealistines korporacijas, parodydami daug pasišventimo kad ir tiems patiems lietuviškiems reikalams. Tačiau iš kitos pusės — negalima paneigti, kad nei kiek racijos neturėjo anas profesorius, vėliau prasiaręs, jog eilės šio krašto valdinių aukštųjų mokyklų dvasia daro savo įtaką.

Mums didžiai svarbu, kad mūsų naujoji intelektualų karta ne tik brangintų gimtąją kalbą, bet ir mūsų tautos dvasią, kuri yra giliai idealistinė, paremta krikščioniškos tradicijomis, aukštai vertinanti moralę. Išautėjimas yra ne tik atsisakymas savo kalbos, bet ir atsisakymas nuo lietuviškos dvasios, nuo savo tautos tradicijų ir idealų. Šios rūšies išautėjimas gal net blogesnis, nes jis esminis, kai tuo tarpu atkritimas nuo savo kalbos būtų daugiau formalinis išautėjimas, žinoma, taip pat smerktinas.

Mūsų tautos charakteriui ir tradicijoms yra artimesnės tos aukštosios mokyklos, kurių vadovaujami tais pačiais krikščioniškos principais, taigi — privačios, katalikiškos. Šios rūšies aukštųjų mokyklų šiam krašte turime, daugelis mūsų jaunųjų intelektualų jas lanko ir pasiekia gražių laimėjimų. Mokslo metų pradžiai artėjant, tai svarbu prisiminti. Pasakytume dar daugiau — mums svarbus tos rūšies tradicinis auklėjimas nuo pat jaunatvės, už tat tėvams prisimintina, kad mums artimiausia yra savo paprinę pradžios mokykla. Daugumoje jų jau ir liuanistikos pamokos yra įvestos į normalią pamokų lentelę, ir pats liuanistinis švietimas beveik išimtinai tik apie jas ir besigrupuoja. J. Pr.

Nusivylimas (švinas, 1960)

Dalia Verbiekaitė

aukšt. mokykloje. Ji neseniai gavo magistro laipsnį Kalifornijos universitete.

• Jonas Boguta per trejus metus pabaigė John Hopkins universitetą Baltimorėje ir atvyko į Urbaną ruošti doktoratą fizikoje. Kaip pasižymėjęs gabumais, priimtas į Phi Beta Kappa garbės korporaciją. J. Boguta buvo ateitininkų draugovės pirmininkas Baltimorėje.

• Leonardo Valiuko veikalas "Lithuania, Land of Heroes" jau surinktas "Lietuvių Dienų"

leidykloje. Knygoje aptariamas Lietuvos kraštas ir žmonės, duodama suglausta Lietuvos istorija, supažindinama su lietuvių kalba, duodama žinių apie lietuvių, išlaikytus po laisvąjį pasaulį, informuojama apie pirmąją Sovietų ir nacių okupaciją, aprašomas lietuvių 1941 m. sukilimas, lietuvių rezistencija prieš nacių ir bolševikus, Sovietų genocidas Lietuvoje, apibūdinamas dabartinis lietuvių pasipriešinimas Kremliaus okupantams. Priede — įvairūs dokumentai, liečiantys Lietuvos nepriklausomybę ar okupaciją. Taipgi nurodoma gausi bibliografija rinkinių veikalų apie Lietuvą. Pagaliau duodama net 96 puslapių iliustracijų, padarant tą dalį panašią į albumą.

Veikalas gerai dokumentuotas. Kalbama faktais bei ištraukomis iš sutarčių, dokumentų, pareiškimų ir t. t. Panaudoti JAV atstovų rūmų komiteto, tyrinėjusio raudonųjų agresiją, surinktieji daviniai, plačiai aprašomos partizanų kovos. Veikalas bus labai naudingas supažindinti kitataučius su Lietuva, jos kankionimis okupacijoje ir jos laisvės siekimais. Reikia tik stebėtis L. Valiūno kūrybine energija, kad jis, nežiūrįnt savo šakotos viusomeninės veiklos, rado laiko šiam leidiniui paruošti.

KAZANTZAKIO ŠV. PRANCIŠKUS

Modernusis rašytojas apie "šventumo beprotybės" išmintingumą

JUOZAS PRUNSKIS

Savotiška literatūrinė sensacija yra šiemet iš spaudos išėjęs graikų rašytojo Nikos Kazantzakis istorinė apysaka "Saint Francis". (Išleido Simon and Schuster, New York, 379 psl., \$5.95). Amerikiečių literatūros žurnalai rodo ją ne eilinio susidomėjimo, o ir skaitančios publikos tarpe — tas veikalas tarp labiausiai perkamų. Šv. Pranciškaus Asyziečio asmenybė turi savyje kažką magiškai patrauklaus, kas sudomino pasirinkti jį savo tema nekataliką pirmąjį Graikijos rašytoją ir kas palenkė protestantišką daugumą turinčią Ameriką skirti ypatingą dėmesį tam leidiniui.

Tas, žinoma, liudija apie paties autoriaus N. Kazantzakio kūrybingumą. Tai jau labai subrandęs kūrėjas, gimęs 1883 m. Kretose (ateinančiais metais jo 70-tas gimtadienis). Atėnuose gavęs teisių daktaro laipsnį, jis Prancūzijoje (net ir pas Bergsoną) studijavo filosofiją, o Italijoje ir Vokietijoje — literatūrą. Jis ir romanistas, ir dramaturgas, ir poetas, ir filosofinio turinio veikalų autorius. Ne visos jo mintys sutaptų su katalikių Bažnyčios, bet savo kūrybinių talentų jis toli pralenkęs kitus ir yra buvęs laikomas stipriu kandidatu į Nobelio laureatus. Jis taigai ir vertėdijimą, ir moderniąją graikų kalbą išvėrtęs Iliada, Odiseja, Goethes "Faustą", Dantės "Dieviškąją komediją". Jo paties veikalų sąrašas prašoka puslapi.

Šakotų talentų graikas

Jo talentas visų pirma buvo pripažintas pačioje Graikijoje, pakviestas Atėnų universiteto profesoriumi, o jo kūryba ėmė žavėti ir kitas kultūringąsias tautas, kurios ėmė versti jo knygas. Jo veikalai pasižymi stiliaus meistriškumu ir giliu psichologiniu įvalgumu. Net ir šis šv. Pranciškaus gyvenimo tų nėra šventojo aureolės spindėjimo perteikimas, bet pavaizdavimas gyvo žmogaus, su vidaus kovomis ir pagundomis, su sielos pavojais ir pergalėmis. Duodamas viduramžių Italijos fona, Kazantzakis pavaizduoja tą šv. Pranciškaus gyvenimo vilionę, kurias jam galėjo teikti jo paties tėvų namai ir aplinka, iš kurių tačiau jisai išliko kaip geležinės asketinės dvasios asmenybė. Kazantzakio šv. Pranciškaus yra žmogiškas, tarpais pavargęs, bet biogi ir kovų pasaulyje ieškas sau ir kitiems dvasinės ramybės. Per visą knygą tęsiasi vaizdas kovos tarp kūno ir dvasios, tarp religinio idealizmo ir kasdienio realizmo. Aprašomo brolio Leonas žodžiais tariant: "Dievas nesukūrė manęs nei herojaus, nei niekšo, ir mano siela nuolat svyruoja tarp tų dviejų".

Net ir paties Kristaus atneštą žodį žmogus dažnai taip interpretuoja, kad tik labiau atitiktų jo reikalams.

Meistriški dialogai

Autorius pasakojimą veda ne savo žodžiais, o deda frazes į lūpas pirmojo šv. Pranciškaus sekėjo — brolio Leono, to be mokslo elgetautojo, kartais naiyvas, kartais turtingo natūralia išmintimi. Tai autoriui duoda daugiau laisvumo. Prisiėmęs istorinės tikrovės, autorius ja nesiriboją, nebijojdamas pasukti ir į gausias šv. Pranciškaus legendas.

Tą Asyžiaus neturtėlį jis pavaizduoja žmogumi, kuris yra "pabūdes šventumu", bet kartu parodo kaip tai surišta su heroišku žmogaus asmens pa-

siaukojimu, išstipimu, viską nukreipiant tik į vieną tašką — Dievybę. Ir tas viskas perteikiama taip psichologiškai, vaizdžiai, pagrįstai, kad skaitymas darosi ir patrauklus, ir įtikinantis. Ypač autorius meistriškai mezga dialogus, kuriais taip turtingas visas veikalas.

Asaroms birant ant rankraščio

Į šį veikalą kūrėjas įdėjo daug širdies. Pats pasakojasi įžangoje:

— Rašydamas šią legendą, kuri yra tikresnė už pačią tikrovę, aš buvau pagautas nustebėjimo, meilės ir pagarbos šv. Pranciškui, tam herojui ir didžiajam kankiniui. Dažnai stambūs asarų lašai suteptė rankraštį. Dažnai prieš mane ore mojavė ranka — su amžinai atsinaujinančia žaizda; atrodė, kad kažkas per ją buvo pervaręs vinį, ir atrodė, kad amžinai ją vis vinimi perskrodžia. Rašydamas aš aplinkui save jaučiau nematomą šv. Pranciškaus buvimą, nes man šv. Pranciškaus yra pavyzdys pareigojimo žmogaus, kuris nepaliaujamos, didžiai kruvinos kovos priemonėmis įstengia išpildyti mūsų aukščiausią pareigą, kartais aukštesnę negu pati moralė, tiesa ar grožis: pareigą perkeisti medžiagą, kurią Dievas mums patikėjo, pakeičiant ją į dvasią.

Kazantzakio šv. Pranciškaus broliui Leonui sako: "Dabarties pasaulis yra toksai, kad kas yra dras, tas turi tokiu būdu būti šventumo, net ir dar toliau tobulumo keliu žengti", kaip kad jei kas yra nusidėjėlis, jis puola net iki gyvuliškumo ir net žemiau. Vidurio kelio nėra.

Daina už grobį

Autorius moka taip vaizdžiai ir skaitytą prabilti. Sakysime, šv. Pranciškaus sako:

— Kanarėlė, broli Leonai, tai lyg žmogaus siela: ji mato aplink save narvelio grotas, bet viduje nusiminti, ji dainuoja. Dainuoja, ir tik reikia palaukti, ateis diena, kada daina tas grotas sulausys.

Tai savotiška evangelija piktai nugalėti gėriui. Šv. Pranciškaus prigraso:

— Rūpinkis, kad nepažeistumei žmogaus širdies, nes tai darymas gali patį Dievą pažeisti.

Ypatingai iškalbingas Kazantzakio šv. Pranciškaus patarimas išsiunčiant savo pirmuosius pasekėjus nešti Kristaus ugnį į žmones:

— Eikite, broliai, su mano laiminiu. Skelbkite žodžiais, jei jus galite. Bet labiausiai pamokslaukite savo gyvenimu ir darbais. Kas aukščiau stovi už žodžių? — Darbai. Dar aukščiau už darbus? — Tyla. Mano broliai, kopkite visomis kopėčiomis, vedančiomis į Dievą. Skelbkite žodžiais, skelbkite darbais, o po to, kai pasiliksėte vieni, pasinerkite į tylą, kuri jus nukreips į Viešpatį.

Zmonių širdys kietos. Kaip akmenys. Bet Dievas yra su jumis, Nebijokite. Klekvieną kartą, kai jus persekios, sakykite: "Juk mes ir atėjome į šį pasaulį tam, kad kentėtume, būtume žudomi ir... pergalėtume". Ko gi jūs turėtumėte bijotis? Nieko, nei vieno žmogaus. Kodėl? Dėl to, kad kas sujungė savo jėgas su Dievo jėgomis, jis susilaukia trijų didelių privilegijų: jis yra visagalis, nevardodamas jėgos; jis apsaugtas, neragaudamas vyno; jis turi gyvenimą, kuris nesi- baigia mirtimi.

Antanas Nockūnas, MIC, studijuoja lotynų kalbą Laval universitete, Quebeco mieste, Kanadoje. Ima vasaros kursą

Šv. Pranciškaus. Skulptorės Dorothy Robbins kūrinys iš plieno, bronzos, nikelio ir sidabro. Čober galerijos nuosavybė.

Dvi taurios moterys

Siekdamas labiau išryškinti išmintingą "šventumo beprotybę" deganti šv. Pranciškaus, autorius gal vietomis vaizduoja šaržuotai silpnus jo pirmuosius pasekėjus, tuo besistengdamas sudaryti tamsų foną, kuriame labiau žibėtų šventojo aureolė. Tik ar tai buvo reikalinga? Autorius vaizduoja dvi nuostabias taurumo moteris, tai šv. Pranciškaus jaunatvėje pamėgtą Klarą, vėliau tapusią irgi šventąja, ir jo motiną Piką. Tai taurios meilės įsikūnijimas. Jos irgi uždegamos karščiu šv. Pranciškaus, kuris skelbia:

— Jei kas tave, broli Leonai, paklaustų, kas yra laisvas, ką atsakytumei? Laisvas yra žmogus, kuris yra tapęs Dievo vergas. Visos kitos laisvės yra pančiai.

Bet jis žino, kad pasidaryti Dievo vergu ne taip lengva. Suklupimai yra taip žmogiškas bruožas. Dėl to Kazantzakio šv. Pranciškaus sako:

— Žmogaus kūnas yra kryžius, broli Leonai. Ištiesk rankas ir pamatysi. Ir ant to kryžiaus Dievas yra kryžiuojamas.

Labai aukštindamas dvasinio gyvenimo įtampą, šv. Pranciškaus nepamiršta prisiminti, kad jo sekėjai savo pragyvenimui ne į kitus turi rankas tiesti, o išmokti naudingo amato ir darbo, vengdami dykinėjimo, darbų tumu duodami pavyzdį kitiems.

Kas yra meilė

Bet svarbiausias dalykas meilė.

— Kas yra meilė? Tai nėra tik užuojauta, nėra nei tik ge-

raširdiskumas. Užuojautoje vienas, kuris kenčia ir kitas, kuris užjaucia. Gerasirdiskume yra du: vienas, kuris duoda, kitas, kuris gauna. Bet meilėje tėra tik vienas: du susivienija, susilieja, pasidaro nebeišskiriami. "Aš" ir "Tu" pranyksta. Mylėti reiškia prarasti save tame, kurį myli, — tegia šv. Pranciškaus.

Jis pabrėžtinai skelbia ir koks pirmiausia turi būti meilės objektas:

— Vienintelis šiame pasaulyje džiaugsmas, broli Leonai, yra Dievo valia. Ar žinai kodėl? Todėl, kad ko Dievas nori, to, ir tik to, taigi ir mes norime, tik mes to nežinome. Ateina Dievas, pabudina mūsų sielas, apreiškdamas joms tikrą, bet nežinomą troškimą. Stai kur paslaptis, broli Leonai. Vykdyti Dievo valią, tai vykdyti savo paties giliai paslėptą valią.

Sie pacituotieji posakiai atskleidžia, kokių stiliaus gyvumu Kazantzakis sugeba amžinąsias tiesas perteikti moderniajam žmogui, kas daro jo veikalą ir gili, ir patrauklų, ir tai, kaip tiesos mylėtojai, taip ir literatūrinių lobių ieškotojai.

Šv. Pranciškaus personažas čia visą laiką pasilieka vientisas ir ryškus, kaip talentingo menininko rinktinėmis spalvomis tapytas portretas, iki pat mirties, iki pat jo paskutiniųjų maldų, kada jis kreipiasi į žemę:

— Brangi motina Žeme, atleisk man. Tu man davei grakštų, spinduliuojantį kūną, o dabar, žiūrėk, kokią purvą ir puvėsius aš grąžinu...

KULTURINE KRONIKA

☛ Dail. Bronius Murinas atostogas praleido Michigano paežiuose, ilgiausiai apsisėjęs aukštosiose kopose — Pentwater, Mich., kai kurį laiką praleido Kanadoje. Pasidarė gero, kai akv. škie, kuriuos turės apdirbti rudens ir žiemos laiku.

☛ Antanas Gustaitis rengia spaudai naują satyrų knygą.

☛ Lietuvių liaudies dainą apie alutį, išverstą Clark Mills, ir Birutės Pukelevičiūtės eilėraščių apie motiną, išverstą J. Stuko, įsidėjo žurnalas "Prairie Schooner" savo tarptautinės kūrybos laidoje, pasirodžiusioje šią vasarą. Žurnalas rimtas ir modernus.

☛ Antanas Nockūnas, MIC, studijuoja lotynų kalbą Laval universitete, Quebeco mieste, Kanadoje. Ima vasaros kursą

ir šią vasarą baigė pirmą iš trijų studijų laikotarpį. Mokslo metais dėsto lotynų ir prancūzų kalbas Marianopolio Paruošiamosioje mokykloje. Teologijos mokslus yra baigęs Romoje.

☛ Vladas Šlaitas prieš porą mėnesių, pavojingai krisdamas, buvo sunkiai susižeidęs. Dešimtį dienų išgulėjo ligoninėje be sąmonės. Dabar baigia atsigausti, tik dar negali kairės rankos gerai valdyti.

☛ Inžinieriai A. Adomėnas, J. Grudinskis ir S. Jarumbauskas išrinkti į valdybą lietuvių inžinierių draugijos Australijoje.

☛ Solistė Prudencija Bičkienė Chicago Lyrinėje operoje dainuos dešimtyje spektaklių: spalio 15, 20 ir 24 d. Borodino ope-

roje "Princas Igoris", lapkričio 7, 9 ir 12 d. Mozarto operoje "Figaro vestuvės", lapkričio 17, 21, 23 ir 26 d. Verdi "Rigoletto". Galime didžiai džiaugtis, kad mūsų išlikioji solistė bus pirmoji lietuvi, Chicagos operoje pasiekusi taip aukštą pasisekimą.

☛ Marytė Vilkaitė, De Paul universitete studijuojanti muziką, gavusi prancūzų vyriausybės stipendiją, vasarai buvo išvykusi į Ničą toliau gilintis muzikoje. Po sėkmingo savo recitalio, ji išvyko į Italiją, pasikliau į Vokietiją, o vėliau iš Prancūzijos laivu plauks į Kanadą ir mokslo metams vėl bus Chicagoje tęsti toliau studijų De Paul universitete.

☛ Juozas Prunskis ruošia spaudai knygą "Mokslas ir religija", kurioje bus konspektiviai — epizodiškai suminėta įvai-

DR. J. ir K. AGLINSKAI
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
5430 South Kedzie Avenue
Pirmą ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HE6006 4-1562 nuo 2 iki 9 v. p. p. kasdien, išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.

DR. ANNA BALIUMAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2558 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniais 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Kitu laiku susitarus. Ofiso telefonas: PR 8-3229. Rez. HE 6-1670.

DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford Medical Building), tel. LU 5-6446
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti MI 3-0001.

Ofisas: 3148 West 63rd Street
Tel.: PHOSPECT 8-1717
Rezid.: 3241 West 66th Place
Tel.: REPUBLIC 7-7868

DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadienį, antradienį ir penktą vakarais nuo 7 iki 8.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 W. 63rd Street
Kampus 63-dios ir California Val. kasdien nuo 6-8 val. vak. Šešt. 2-4 val. Trečiadienį ir kitu laiku pagal sutartį. Ofiso telefonas: 476-4042. Rez. WAlbrook 5-3048.

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 Elgin
425 No. Liberty Street, Suite 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. HE 4-2324
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. Pirm., ketvirt., penkt. 1-4 ir 7-9. Antr., 1-6, treči., šešt. pagal sutartį, sekm. uždaryta.

Tel. ofiso HE 4-5758; Rez. HI 5-3225
DR. S. ir M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
2751 West 51st Street
(Bendra praktika ir Alergija)
Valandos: pirm., antr., ketvirt. 2-9 val., penkt. 10 v. r. iki 9 v. v.; šeštadienį, 10 v. r. iki 1 p. p. Ligonius priima pagal susitarimą.

Tel. ofiso 247-1002, Namų PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Taipgi įvairios nervinės ligos
Valandos pagal susitarimą.
4063 Archer Avenue
(Prie California Ave.)

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia skambinti MI 3-0001.

Ofiso HE 4-1414, Rez. RE 7-6867
DR. B. GAIZIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė: akuserija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak. Šeštadienį, 1-4 p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. GARUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidaus ir vaikų ligos
2737 West 71st Street
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštadienį, 10-12:30 val. p. p. Trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus. Tel. ofiso ir rez. WA 5-2017

Ofiso tel. HE 4-7007.
Namų - rez. PROSPECT 8-9061
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKSA
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Val.: Pirmadienį ir ketvirt. nuo 8 iki 4:30; antr. ir penkt. nuo 4 iki 8; šešt. nuo 1 iki 4 val.

rių mokslo šakų istorija, atkreipiant ypatingą dėmesį į vadovaujančių tos mokslo šakos atstovų pasaulėžiūrą, pažiūras ir religiją. Bus aptariami astrologai, matematikai, chemikai, fizikai, optikos ir terminodinamikos bei elektros specialistai, medikai, įvairūs gamtamokslių atstovai ir kt. Leidinys numatomas spaudai atiduoti ateinančią žiemą.

☛ Lietuvių katalikų universiteto įsteigimo aktas buvo sudarytas 1932 m. rugpj. 5 d., taigi šiemet sueina 30 metų nuo tos aukštosios katalikų įstaigos užuomazgos. Jai jau buvo ruošiami profesorai. Deja, dėl to-

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta.

Telefonas: GRowehill 6-1595
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Road
Valandos: 9-12 ir 7-9 v. v. pagal susitarimą, išskyrus trečiadienį, uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLYMPIC 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir šeštadienį 10-12.

Tel. RELIANCE 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: Pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 1-4 p. p., 6:30-8:30 vak. Šeštadienį, 1-4 val., trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYMPIC 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Nuo rugpj. 6d. iki rugpj. 20d. Atostogose. Kreiptis į dr. F. Kauną.

Ofiso telefonas: LAFAYETTE 3-3210, jei neatsiliepia, šaukti KEDZIE 3-2868
DR. EMILY V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 So. Archer Avenue
Val.: Kasdien popiet nuo 12-3 val. vak., pirm., antr., ketvirt. 6-9 val. Trečiadieniais tik susitarus.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KŲDIKIŲ IR VAIKŲ
SPECIALISTE LIGŲ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. - 8 val. vakarais. Trečiadienį, 11 val. ryto - 1 val. p. p. Šeštadienį, 11 val. ryto iki 3 val. p. p. Ofiso tel. RE 7-1168. Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HE6006 6-3545
(OFISO IR REZ.)
VALANDOS PAGAL SUSITARIMĄ

DR. A. MACIONAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Tel. - PROSPECT 8-7773
Val.: pirmadienį ir ketvirtadienį, 1-4 p. p. antradienį ir penktadienį, 3-5 v. v.

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštadienį, 9 v. r. - 2 p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. JONAS V. MILERIS
NERVŲ IR SMEGENŲ LIGOS
4 Main St., Aurora, Ill.
Tel. TW 2-0803
Susitarimui skambinti tel. TREMONT 9-1450, Batavia, Ill.

DR. JULIA MONSTAVIČIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VIDAUS LIGOS
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Telefonas: PULLMAN 5-6766
Namų: BEVERLY 8-3946
Pirm. val.: kasdien 6-9 v. v. Šešt. 1-4 v. p. p. Trečiadienį — uždaryta.

Tel. ofiso RE 7-8818
DR. ALBINA PRUNSKIS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Ofisas 2659 W. 59th Street
VALANDOS: 2-4 p. p. ir 6-8 p. p. Šeštadieniais 10-12 valandos. Trečiadieniais uždaryta.

Kuomet svarstote duoti dovaną savo giminei arba draugams, atsiminkite, jog "Draugo" prenumerata yra vieną iš puikiausių.

talistinių tendencijų tuometinėje Lietuvoje, vėliau dėl okupacijų ši idėja negalėjo virsti pilna tikrove.

DR. E. STANAT-STANAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Mitybos ir sporto problemos
1951 W. Irving Park Rd.
(Damen Ave. kampas)
Val. pirm., ketv. ir penkt. 7-8 v. Šeštadienį ir pagal apointmentą. Tel. Ofiso LA 5-2134. Rez. 878-960

P. ŠILEIKIS, D. P.
Orthopedas. Protėzistas.
Aparatai-Protėzai. Med. bandžiai. Spec. pagalba kojoms (Arch Support) ir t.t.
Val. 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. PROSPECT 6-5084

Ofiso telefonas — CL 4-2421
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4307 So. Kedzie Avenue
(Kampus Kedzie ir Archer)
Val. kasdien nuo 2 iki 8 val. vak. Trečiadienį ir sekmadienį tik susitarus

DR. ZIGMAS RUDAITIS
Spec. ORTHOPEDINES LIGOS
2745 West 69th Street
Priešais Šv. Kryžiaus ligoninę.
Val.: Pirmadienį, antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 ryto ir nuo 6-8 val. vak. Šeštadienį, nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus. Telefonas: REPUBLIC 7-2290.

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA 7-7381
VAL.: 10 ryto iki 8 vak., trečiadienį uždaryta. Šeštadienį, 10 v. r. iki 2 p. p.

Rez. tel. PR 9-0563, Rez. PR 9-6730
Dr. W. Ross Dr. L. Seibutis
Inkstų, pūslių ir šlapimo takų chirurgija
Ofisai: 7958 S. Western Ave., tel. GR 6-0091; 392 E. 159th St., Harvey, Ill., tel. EDISON 3-4333; 80 N. Michigan Ave., Suite 808, tel. CE 6-7764. Valandos pagal susitarimą.

DR. ALDONA SIMKUS
AKIŲ LIGŲ IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
6449 So. Pulaski Rd., Tel. LU 2-5775 arba 15542 S. Cicero, Oak Forest, Ill.
Telefonas: FU 3-2020.
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia skambinti TE 9-1071.

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RELIANCE 3-4410
Rez. tel. GRowehill 6-0617
Valandos: 1-3 p. p. ir 6-8 p. m. Penkt. tik 1-3 p. p. Trečiadienį ir šeštadienį pagal sutartį.

Ofiso telefonas: CLIFTSIDE 4-2896
Rezid. tel. WAlbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4644 So. Ashland Avenue
Bendra praktika ir specialiai chirurgija
Valandos: kiekvieną dieną 2-4 ir 6-8 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta, priimama pagal susitarimą. Šeštadieniais nuo 2 v. iki 5 v. v.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROSPECT 8-1223 ar PR 6-5577
Ofiso val.: Pirm., antr., treči., ir penkt. nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Šešt. 2-4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Tel. ofiso HE 4-2123, rez. GI 8-6195
DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmą ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti tel. HE 4-2123 nuo 1 iki 8 val. popiet, kasdien, išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.

Telefonas — GRowehill 6-2823
DR. A. VALISLABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
Specialybė: AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
ATOSTOGOSE
Kot grįž ofis dirbs Dr. Brinkis. Val. — Pirmadienį, antradienį ir penktadienį, 1-4 p. p. Trečiadienį ir ketvirtadienį, 7-9 v. v.

Tel. PROSPECT 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 South Kedzie Avenue
Ofiso

KALBOTYRA LIETUVIJOJE IR UŽSIENY

Mūsų iškilmus kalbininkas prof. Antanas Salys sulaukė 60 m. amžiaus sukakties. Ta proga jam buvo pasiūsta eilė klausimų, kurie su jo atsakymais pradėti spausdinti praėjusios savaitės kultūriname priede ir dabar tęsiami toliau:

— Ar jau yra rimta kalbininkų pakaita šiandieninėje Lietuvoje? Kurios pavardės ir kurie darbai būtų ten įsidėmėtini?

— Sovietams antru kartą okupuojant Lietuvą, krašte be J. Balčikonio liko tik jaunesnioji kalbos darbininkų karta. Iš jų darbais daugiau pasireiškia J. Senkus, J. Kruopas, K. Ulvydas, E. Mikalauskaitė, A. Lyberis, J. Kacelka. Kiti, kaip N. Grigas, B. Vosyltė, Z. Jonikaitė, A. Kučinskaitė, veik išimtinai yra atsidėję didžiajam lietuvių k. žodynui. Kiti vėl, pvz. J. Jurskus, A. Žirgulytis, K. Gailiūnas, A. Kalnins, K. Gaspanavičius, dirba mokyklose ar šiaip kur. Jauni karo metu yra mirę A. Lengvinas, M. Jurkynas, jau po karo J. Labokas, Per paskutinius dvidešimt metų, žinoma, turėjo rasti ir naujų pajėgų. Yra visa eilė jau sovietiniais laikais vad. filologijos mokslų kandidato laipsniu baigusių jaunų kalbininkų. Ypačiai būdinga, kad jų tarpe gana daug moterų. Bet iš kitos pusės to prieaugliaus, proporcingai imant, nėra tiek daug, kaip dabar Lietuvoje mėgstama pasigirti. Iki šiol jaunosios kartos kalbininkai yra pasireiškę daugiausia spausdintais diplominiiais straipsniais. Tarmių srityje be J. Senkaus dirba dar E. Grinaveckienė ir V. Grinaveckis, taip pat J. Kardelytė ir kt. Vertinga studija apie įvardžiutinius būdvardžius yra davęs Z. Zinkevičius (Lietuvių kalbos įvardžiutinių būdvardžių istorijos bruožai, 1957), taip pat sumanęgi paruošęs K. Būgos Rinktinis raštas (3 tomai, su rodyklėmis, 1958-61) Idėti ir Būgos sunkiai prieinami straipsniai, spausdinti rusų kalbotyruose žurnaluose. Rimto spūdžio savo straipsniais daro ir V. Mažiulis, 1956 m. indoeuropiečių kalbotyros studijas baigęs Maskvoje. Slavistų tarptautiniame kongrese Maskvoje 1958 m. jis nors ir labai atsargiai išdrišo pasisakyti prieš tariamą baltų-slavų prokalbę. Jo taip pat domimasi ir žodžių etimologija. Keletą gerų etimologinių straipsnių apie augalų vardus yra paskelbęs A. Sabaliauskas. V. Vaitkevičiūtė dirba fonetikos srityje. Tam gi ruošėsi Leningrado universiteto fonetikos laboratorijoje. Todėl suprantama, kodėl savo straipsniuose per daug nuseka L. V. Šerbo, tos laboratorijos įkūrėjo, fonetinės mokyklos pėdomis. A. Laigonaite yra paskelbusi platesnį eksperimentalinį straipsnį apie lietuvių kalbos kirtį ir priegaidę (Kalbotyra I, 1958). Tačiau jos išvadas sunku objektyviai įvertinti, nes autorė smulkiau neaprašė savo vartotos aparatūros. Praktikos reikalams skirta jos knygelė Literatūrinės lietuvių kalbos kirtčiavimas (1959). Jai trūksta pilnumo ir dėstymo aiškumo. Esamojo laiko veikiamųjų dalyvių kirtčiavime autorė tariasi atsiribojanti nuo "buržuazijos valdymo" laikų kalbininkų. Bet ji nepastebėjo, kad jos siūlymas tuos dalyvius visus kirtčiuoti tik galūnėje taip pat "buržuazinės" kilmės. St. Dabūsis jau 1929 m. taip buvo sukirčiavęs P. Klimo Skaitymų šeštąjį leidimą. J. Palionis daugiau rašo praktiniais bendrinės kalbos klausimais. Jo, kaip partiečio, einančio Vilniaus universitete aukštas administracinės pareigos, kalbiniuose straipsniuose visur išlenda sovietinė propaganda. Su tendencija jo

parašyta ir J. Jablonskio gyvenimo bei veiklos apžvalga, pridėta prie jo Rinktinių raštų leidimo (2 tomai). Vertingesis yra jo kartu su T. Buchiene parašytas įvadas naujam Kleino gramatikų leidimui (Pirmoji lietuvių kalbos gramatika, Vilnius 1957).

Visų žymiausias paskutinių dvejų dešimtmečių indėlis mūsų kalbinės literatūroje, žinoma, yra didysis lietuvių kalbos žodynas. Jo kelias buvo sunkus. Todėl ypačiai džiugu, kad po visų bėdų jis dabar eina ir eina kiek sparčiau. Pirmasis jo tomas (A-B), turėjęs pasirodyti 1941 m. pavasarį, komunistų partijos cenzūros staiga buvo sulaukytas. J. Balčikonius pavyko jį išleisti tik vokiečiams kraštą okupavus. Karo metu buvo ruošiamas ir spausdinamas antrasis tomas (C-F). 1944 m. pavasarį jis buvo beveik jau baigtas. Bet pasaulio šviesą dėl antrosios sovietų oku-

Prof. Antanas Salys

pacijos jis išvydo tik po trejų metų, taip pat Balčikonio redaguotas, 1947 m. Partinių sluoksnių vėl buvo pulsta žodyno redakcija. Balčikonis buvo atleistas iš redaktoriaus pareigų. Partijos VI suvažiavime (1949.II.15) A. Sniečkus prikasiojo žodynui, kad esąs "pilnas redakcinės klerikalinės frazeologijos", kad jame nesuradusi savos vietos "šiurkštinė kalba" ir pasidžiugė, kad "Mokslų Akademijos prezidiumas teisingai padarė griežtai pasmerkdamas šį žodyną". Tai dar ne viskas. Partija, matyti, bus gerokai nagus prikišus dar prieš šiam tomui iš spaudos išeinant. Tai rodo du skirtingi antraštinio puslapio ir sutrumpinimų variantai! Redakcijos narių sudėtyjeose skirtinga ir paskutiniame sutrumpinimų variante išmestų visos iš Lietuvos pasitraukusių rašytojų ir kalbininkų pavardės kartu su jų sutrumpinimais. Ir vėl žodyno leidimas nutrūko dešimčiai metų, trečiasis tomas (G-H) tepasirodė tik 1956 m. Pradedant šiuo tomu žodynas jau redaguojamas "vadovaujantis marksizmo-leninizmo mokslu apie kalbą, remiantis... tarybinės leksikografijos teorija bei praktika". Tai pasireiškia visų pirma tuo, kad žodžių aiškinamuosiuose pavyzdžiuose pirmon vieton dedami "sakiniai bei posakiai iš tarybinės literatūros ir spaudos, susiję su šių dienų mūsų socialistinio gyvenimo tikrove". Kadangi žodynas turis parodyti "marksistinės-leninistinės ideologijos įsigalėjimą mūsų gyvenime", tai labai gausiai cituojami Stalinas ir Leninas, žinoma, iš vertimų. Ketvirtas tomas (I-J) pasirodė 1957, o penktas (K - klausinys) 1959 m. Žodyno galas, žinoma, dar

labai toli. Iš savo žodyninės praktikos spręsdami, kad dar turės būti bent dešimt tomų. Šiame žodyne sukaupia didžiai vertinga kalbinė medžiaga, kuri ne tik dešimtimis, bet gal ir šimtais metų naudosis lietuvių kalbos tyrinėtojai. Gaila tik, kad žodyno redagavime yra žymių trūkumų. Balčikonius redaguojant jų buvo mažiau. Labai daug žodžių palikta nekirčiuotų, nors kirtis ir priegaidė dažnai savaime aiškūs. Mat šaltinyje nerado kirčio. Bet ištiesai perimta Barono žodyno kirtis ir priegaidė. O juk kirčiavo šį žodyną ne specialistas kalbininkas, bet, rodos, vienas kirčio dalyke nusimanęs studentas. Nepažįstamiems žodžiams jis kirčius sudėliojo iš lengvos rankos, kaip jau ant seilės atėjo. Dabar klausiamas, argi prityrę žodyno redakcijos žmonės čia mažiau nusimanę nei tas studentas. Skoliniamis vietomis dabar nurodinėjama, ne tik iš kurios kalbos, bet ir iš kurio žodžio skolinata. Tačiau šiuo atžvilgiu redakcija pasirodo gana silpna ir nenuosekli. Pvz. gro-matai nurodytas rusiškas šaltinis gramota, o dėl gandro nieko nepasakyta, nors, kaip rodo žodžio geografija (M. Lietuva ir Zemaiciai), jis neabejotinai senas vokiškas skolinys. Juk ir visi kiti šio paukščio pavadinimai, išskyrus gužą ir gužutį yra skolininiai. Taip pat ir gonkas skolintas tik iš lenkų ganek. Lietuvių kalbos žodynui nerūpi, kad tą žodį lenkai pasiskolino iš vok. Gang. Tiesiai iš vokiečių skolinės mes dabar tartume gangas arba ganga. Pastaroji lytis kaip tik ir pažįstama M. Lietuvoje. Nesu-prantama, kodėl tarptautiniams žodžiams nenurodoma kilmė. Juk mokymiesi iš sovietinių leksikografų, neturėjo ir čia nuo jų atsilikti.

Dar viena smulkmena juoko dėlei. Po žodžio išmonis duotas šitoks pavyzdys: Tas vietininkas nėra kalbininkų išmonis Sint. Vadinas, išeitų, kad toks sakinytis užrašytas iš žmonių ir taip pat buvo išmestas sutrumpinimas Sal, tai kažkuris rankraščio redaguotojas, gal kartais buvęs mano klausytojas, susimilęs bent mano gimtosios parapijos sutrumpinimą padėjo. Dėkui jam už tai. Rasi po kokio šimto metų koks

"bendratautinis" lietuvių kalbos tyrinėtojas, šventai įsitikinęs, kad nors "ji buvo ponų ir kunigų žaiojama, dalkoma, niekinama, verčiama liaudies tamsinio, išnaudojimo ir engimo įrankiu", visgi turės pripažinti, kad priešakingi" salantiškiai net ir tada retkarčiais gramatikos klausimais pasispyruodavę.

Vertas pažymėti ir vienatomis bendrinės kalbos žodynas. Labartinės lietuvių kalbos žodynas, Vilnius 1954). Jo ruošiamasis darbas buvo pradėtas jau 1940 m. Tam buvo paskirti už patvyrę didžiojo žodyno redakcijos nariai. 1944 m. pavasarį šiam žodynui iš kartotekos buvo atrinkta veik visa medžiaga ir atlikti kiti kurie kiti pauošiamieji darbai. Po karo rankraščiu ruošti buvo paskirti jau kiti žmonės. Jau jį paruošus, 1950 m. pasirodė "genialus" J. V. Stalino (deja, ne jo rašytas) veikalas "Marksizmas ir kalbos mokslo klausimai", ir žodyne tuojau buvo "iškelti žymūs jo trūkumai". Ir vėl teko, pasitelkus net rusų B. Lurina, rankraštį taisyti, naujai perredaguoti. Ir taip, ne žiūrint "milžiniškų" sovietinių tempų, šio parankinio žodyno, susilaukėme tik po dešimties metų. Kad šis žodynas plyštinai prikimas visokios sovietinės propagandos, nėra ko stebėtis. Tas pat lietuvių kalbos gramatikos vadovėliuose. Visur čia privalomas, partiniu žargonu tariant, "politinis užstrinimas". Tik būdinga, kad to "užstrinimo" daug daugiau lietuvių kalbos žodynuose ir vadovėliuose, negu tos rūšies rusiškuose leidiniuose. Pvz. Dabartinės lietuvių kalbos žodynas gražauja tokiais sakiniais, kaip: Amerikos imperialistai pavergtas tautas badu marina, Ilgai jis fašistų kalėjimuose badėjo. Atiduosime savo balsus už partinių ir nepartinių bloko kandidatus, ir trečdalis skilties citata iš konstitucijos (po žodžiu moteris). Rusų kalbos žodynuose tokių "perlų" nerandame. Matyti, partijos reikalavimai ne visiems vienodi.

Dėl abiejų akademinių žodynų sutęsimo ir kitų nesėkmių, žinoma, kalti tik tie, kur redakciją nuolatos prievartavo. Dėl partijos remiamų maristų brutaliai brukamų kvailiausių "naujojo kalbos mokslo" teorijų Sovietų Sąjungoje rimtas leksikografinis darbas buvo pasidarys visai nebegalimas. Tuo pačiu botagu, gal dar skaudiau, buvo plakami ir mūsų žodynininkai. Nenuostabu, kad kai kas karjeros sumetimais ir kluptelėjo. Partijai kūlio per-virtus, kaip tik dėl maristinių klaidų buvo atšaukta J. Kruopo disertacija apie M. Petkevičiaus 1958 m. katekizmo leksiką. Svarbesnieji kalbiniai tyrinėjimai paprastai skelbiami Moks-lų Akademijos Darbuose (Seri-

ja A), Vilniaus universiteto Mokslo darbuose (nuo 1958 m. atskirais tomiais antrašte Kalbotyra) ir nuo 1959 m. Akademijos leidžiamuose Lietuvių Kalbotyros klausimuose (išėjo 4 tomai). Kai kas pasitaiko ir Vilniaus bei Šiaulių pedagoginių institutų Raštuose.

— Kokia, apilai, yra kalbotyros mokslo ateitis? Lig šiol visos dėmesys lyg ir buvo kreipiamas į indoeuropietiškas problemas. Pasaulinės kultūros raidon ateinant naujiems žemynams ir naujoms tautoms, gal ir kalbotyra horizontali savotiškai prasipilei naujose problemose ir naujose uždavinuose?

— Atominėmis raketomis ir apskritai erdve pamišusiam pasaulyje, žmogus dažnai pagalvoji, kada ne beveik apie bet kokią ateitį kalbėti. O gal Amerikos ir sovietų erdvininkai, skrisdami į Marsą, kartu pasiims vieni strukturalistą kalbininką, (amerikiečio R. A. Hallo terminu tariant lingvistician, kaip ir mathematician, mortician), o kiti "bendrąžmonijinės" (taip rasi dabar Lietuvoje kaip pasakytą iš rusų malonės) marksistinės kalbotyros specą. Bet juokas juoku. Pasauliui civilizacinio atžvilgiu tampant vienam, atstumas veik išnykus, visų žemės atkraščių žmonėms dažnai sueinant, ir kalbotyra, ypačiai metodai, gau-

RED. MATUI ZUJUI 70 METŲ

● Matas Zujus, "Garso" redaktorius, antradienį sulaukė 70 m. amžiaus. Yra gimęs 1892 m. rugp. 14 d. Čiudiškių km., Kleboniškių valsč., Mariampolės apskr. Mokėsi Prienuose, Šeiuose ir Valparaiso universitete, Indianoje. Spaudoje pradėjo bendradarbiauti jau 1911 m., rašinėdamas korespondencijas "Šaltiniui" ir "Vilčiai". Amerikon atvyko 1913 m., o jau sekkančiais metais tapo dar tada savaitraščio "Draugo" redakcijos narys. Čia dirbęs pusantų metų, buvo pakviestas į "Katalikų" redakciją, o jau 1916 m. rudenį Lietuvos vyčių centras šį gabiai besireiškiantį laikraštinką pakvietė redaguoti ir administruoti "Vytį". Šis žurnalas, jo vadovaujamas, iš 8 pus. apių išaugo į 32 pusl.

na naujų paskatų. Nepriklausomis tapusioms Afrikos ir Azijos tautoms, bent gausėmės, besidarantių bendrinių kalbų kūryboje, o laikas net ir rašto klausimui spręsti būtina ir praktiko kalbininko pagalba. Bet apskritai senasis europinis mastas, kur kiekviena kad ir mažytė tautelė kūrėsi sau raišomąją kalbą, mūsų dienų pasauliui nebetinka. Paskutines dienas laigianti kolonializmo ir visgi yra nebeatitaisomai sumaišiusį pasaulio kalbinį vaizdą. Ir nepriklausomybė Afrikoje suteiktos buvusios prancūzų ir belgų kolonijos viešajame gyvenime pasiūkia prie prancūzų kalbos. Buvusiose anglų kolonijose vėl anglų kalba yra įleidusi gilią nebeišraunamas šaknis. Pvz. nors Ganoje ir Gvinėjoje abejur kalbama tomis patiomis trimis afrikiečių kalbomis (tvi, fanti, ga), bet pirmojoje bendrine eina anglų kalba, o antrojoje prancūzų. O tokios Haidio respublikos, nepriklausomos jau nuo 1804 m., kur 95 % gyventojų negrai, kalba yra vien prancūziška. O iš kitos pusės naujųjų kolonijų valstybių politinės sienos daug kur išvestos ne etnografiniais pagrindais. Be to, kiltinių kalbų ir tarmių, dažnai nerašytų, didelis įvairumas ir skirtingumas praktiškai padaro įsigalėjimą vienos kurios vietinės kalbos negalimą. Skirtinga padėtis yra tik arabų kraštuose, kur iš senovės svarbi civilizacinį vaidmenį vaidinusi arabų kalba, iš karto atsis-tojo reikiamon vieton. Bet ir čia šnekamoji arabų kalba įvairuoja pagal atskirus kraštus. pvz. Egipto ir Irako. Kiek stipriai Vakarai yra paveikę Afriką ir Aziją, geriausiai paliūdi-ja ir tas faktas, kad prieš ke-lerius metus įvykusios priešva-karietiškos Bandungo (Indonezijoje) konferencijos oficialinė kalba buvo visgi angliška. Komunistams paėmus valdžią Ki-nijoje, pirmu įkarščiu anglų kalba buvo išmesta iš mokyklų. Bet dabar ji vėl yra pirmoji svetimoji kalba. Jei kinai pagaliau pasiryš rašto reformai, tai naujasis raidynas irgi bus pagrįstas lotyniškuoju, o ne pvz. rusiškuoju.

Apskritai, su juodojo žemyno ir koloninių Azijos kraštų įsijungimu bendrosios civilizacijos raidon visų pirma yra su-

Vykstant laisvės kovoms, 1920 m. grįžo į Lietuvą ir, lenkams puolant kraštą, įstojo savanorių ir kariuomenę. Buvo paskirtas į Karo mokyklą, iš kurios buvo perkeltas į karo mokslų skyrių — "Kario" redakcijon. Taipgi bendradarbiauvo katalikų dienraštyje "Laisvė" bei rašė į Wilkes Barre, Pa, leidžiamą "Lietuvių Balsą" ir kitus laikraščius.

Praėjus laisvės kovoms, 1923 m., grįžo Amerikon. Kai kurį laiką vėl dirbęs "Draugo" redakcijoje ir Katalikų federacijos sekretariate, 1925 m. vėl buvo pakviestas redaguoti "Vytį". Tais pat metais dar kartą buvo išvykęs į Lietuvą. Grįžęs Chicago, kaip pasižymėjęs laikraštinkas, ir vėl buvo užangažuotas "Draugo" redakcijoje, kol 1926 m. užėmė "Garso" redaktoriaus vietą ir tose pareigose dirba 36 metai. Iš-vermingas laikraštinkas, pasi-siūventis visuomenininkas, kar-sitas lietuvis, gilaus įsitikinimo katalikų visuomenininkas Ma-tas Zujus yra simpatinga as-menybė, neužmirštamai įrašęs savo vardą išeivių lietuvių kul-tūros istorijoje. Yra vedęs Ka-zimierą Tamošiūnaitę ir išau-gino du sūnus ir dukterį. Vienas jo sūnus tarnauja JAV amba-sadoje Maskvoje.

siųs grynai praktinis vienos ar keių susisiekmio kalbų klausimas. Kalbiškai suskaldytoje ir perskaldytoje Afrikoje vargu galima laukti išskylančią vietinių kultūrinių kalbų tikrąją to žodžio prasmę. Daugumas kiltinių kalbų ir tarmių, atrodo, pasmerktas išnykti. Jos nėra pajėgios spirtis anoms dviem civilizacinėms kalboms, paliktoms kolonializmo epochos. Be to, su islamu Afrikoje yra gerokai pasistūmėjusi ir arabų kalba. Tiesa, plačiau paplitusioms čiabuvių kalboms naujaisiais laikais raštą yra pritaikę europiečiai misionieriai. Bet jos neturi istorijos ir todėl negali eiti istorinės kalbotyros objektu. Tačiau gali būti įdomios tipologiniu ir struktūriniu atžvilgiu. Čia bendroji kalbotyra ir turės naujų problemų bei uždavinių.

— Kokia yra lietuvių kalbos reikšmė tarptautiniame kalbotyros moksle ir kokią numatomą lietuvių kalbos ir jos mokslo ateitį visuose dabarties neganduose?

— Lietuvių kalba, kaip senoviskiausia iš visų gyvųjų indoeuropiečių kalbų, žinoma, turi ir turės garbingą vietą lyginamojoje indoeuropiečių kalbotyroje. Tai suprantama ir sovietai. Prieš porą metų Vilniuje lankė-sis sąjunginės mokslo akadēmijos atstovas yra pareiškęs, kad dėl didelės lietuvių kalbos svarbos kalbotyrai Vil-nius turis tapti pasauliniu bal-tistikos centru. Bet pasakymas paieka pasakymu. Kada 1958 m. Maskvoje buvo ruošiamas tarptautinis slavistų kongresas, patyliukais kongreso pabaigai buvo suprojektuota nelaukta staigmena, baltistų mokslinė konferencija Vilniuje. Maskvos jau buvo nustatyta net skai-čius, kiek kalbininkų turėjo bū-ti pakviesta iš Maskvos į Vil-nių. Bet paskutinių momentu ta pati Maskva pasakė ne. Kō-dėl, žinoma, galima įvairiai spė-lioti.

Kiekvieną lietuvių rūpina Lie-tuvos ir tuo pačiu lietuvių kal-bos ateitis. Sovietinio režimo tikslas yra sukurti naują sovie-tinį, rusiškai kalbantį žmogų. To tikslo atkakliai siekiama ir daug ko pasiekama. Pvz. per paskutinį Sovietų Sąjungos gy-ventojų surašinėjimą tam tik-ras gudų ir ukrainiečių skaičius savo gimtąją kalbą jau nurodė rusų kalbą. Vienas mano kole-ga, šią vasarą lankęs Ukrainos sostinėje Kijeve, sakėsi gat-vėse tegirdėjęs tik rusų kalbą. Iš neseniai lankusių Lietuvą sužinojome, kad Vilniuje irgi kiekviename žingsnyje girdėti rusiškai kalbant. Bet to daug mažiau Kaune. Tačiau taip kal-ba ne lietuviai, o atvykėliai iš "placiosios tėvynės". Juk ir Pa-langa vasarą bent perpus rusiš-ka. Bet turime atsiminti, kad mūsų jau toks likimas, jog is-torijos būvyje negausūs Lietu-vos miestai niekadų grynai lie-tuviški nebuvo.

Kaip bebūtų, lietuviškumo, ar sakysite sąmoningo ir nesa-momingo, atspara buvo ir pa-likis kaimas. Taip tebėra ir dabar, nors senoji gyvena ir sudarkyta kolchozų. Tarp ko kita buvo pastebėta, kad su so-vietų sporto komandomis JAV atsilanką lietuvių sportininkai, bent daugumas, gana prastai rusiškai kalba. Tai, žinoma, džiugus reikšnis. Bet reikia manyti, kad pastaraisiais me-tais Lietuvos jaunimą bus žy-miai daugiau rusiškai pralam-dę. Mat 1954 m., po specialaus Maskvos inspektoriaus Andru-chovo atsilankymo Lietuvoje, buvo griežtai įsakyta sustiprin-ti rusų kalbos mokymą. Įsaky-mu nustatyta net už kiek klai-dų kokią pažymį rašyti ir kiek diktante turi būti žodžių. Paga-liau dabar jau ir lituanistai kan-didatinių disertacijų autorefe-

cijos raidon visų pirma yra su-

(Nuzelta 1 4 psl.)

Naujos kryžiaus kelių stotys Nekaltai Prad. šv. P. Marijos vienuolyne Putname. (K. Kerbelienės nuotrauka).

PASIKALBĖJIMAS SU PROF. SALIU

*** (Atkelta iš 3 pusl.)

ratus vėrčiami rašyti ir spausdinti rusiškai.

Gaila, užsieniuose lietuvių ir apskritai baltų kalbomis besidominčių kalbininkų skaičius ne didėja, bet mažėja. Išmirus senajam kartui (J. Gerulis, J. Mikolaj, F. Spechtas, E. Fraenkelis, E. Hermannas, R. Trautmannas, H. Pedersenas, M. Niedermannas ir kt.) prieauglio labai mažai. Paminėtini čekas A. Erhartas, šveicarai J. Loeheris, T. Buchienė (dabar Lenkijoje), vokiečiai G. Bense, iš amerikiečių, be jau minėto W. Schmalstiego, dar E. Hampas. Ateityje, ar šiaip ar taip, tikro įnašo lietuvių kalbotyrai reikia laukti iš pačių lietuvių ir būtent Lietuvoje.

Kaip vertinate naujus, kartais ir keistokius kalbos vartosenos reiškinius dabartinėje Lietuvoje?

Kalba eina su gyvenimu. Jeigu Lietuva tebebūtų ir laisva, naujoms gyvenimo sąlygoms ir daiktams taip pat būtų me sukūrę daug naujų terminų ir šiaip žodžių. Tik, žinoma, toje kuryboje mažiau būtų svetimų įtakos. Lietuvių kalbos žodyno naujosios raidos klausimu paskaitomą platesnį straipsnį yra paskelbė A. Lyberis ir K. Ulvydas (Lietuvių literatūrinės kalbos leksikos praturtėjimas tarybinės santvarkos metais. Literatūra ir kalba III, 1958). Žinoma, čia nepamiršo brėžti pabrėžti dabar ir mokykliniams vadovėliams privalomų, pasakytumėte katekizminių dalykų. Suranda "daugybę" baltų ir slavų prokalbių bendrumų, kurie "ypač giliai įleidę šaknis į abiejų kalbų kūną ir kraują". Paporina ir apie rusų kalbos "ypatingą vadovaujamą vaidmenį", kaip ji "naudojasi padeda tautų kalboms turtėti" ir lietuvių kalbą įneša "naujų sąvokų, naujų idėjų, naujų socialistinio gyvenimo reiškinų". Bet jau negeri, kad skaitytųja klaidina priskirdami sovietiniam laikotarpiui daug žodžių, kurie buvo vartojami jau ir anksčiau. Ap skritai imant, yra sudaryta nemaža gerų mokslo ir kitokių terminų. Net ir tokiems perdėm sovietiskų sąvokų lietuviškoms vertiniam, kaip **dievostata, ūkiskaita, pravaikšta, užsieniva** darybos atžvilgiu nieko negalima prikišti. Kai sovietai, nusizūrę į Amerikos "self-service" krautuves ir valgyklas ir pas save įsivedę "samoobslužvanije", tuojau ir Lietuvoje pasirodė **savitarna**. Bet kadangi rusų kalba faktiškai yra oficialinė ir daug įstaigų, kaip paštas, bankai, vidaus reikalų ministerijos organai, geležinkeliai, veik tik ja tesinaudoja, tai lietuvių kalba jau savaime yra atsidūrusi pelenės vietoje. Padėtis gerėsnė tik švietimo srityje. Bet aukštosios mokyklose nemaža dalykų vėl dėstoma paraleliai lietuviškai ir rusiškai. Pavėčius švietimo ministerijos 1958 m. išleista oficialų leidinį **Laudies švietimas**, jau iš jo medinės kalbos aišku, kad įsakymai pirma buvo surašyti rusiškai, o paskui išversta į lietuvių kalbą. Juk neveltui ir švietimo ministro pavaduotojas yra rusas. Ir Vilniaus un-to antspaude įrašas pirma padėtas stambiomis raidėmis rusiškai, o apačioje smulkesnėmis įrašyta lietuviškai: TSRS Aukštojo Mokslo Ministerija. Vilniaus Valstybinis V. Kapsuko Vardo Universitetas ir diplomai. Žinoma, išduodami dviem kalbomis. Visą laiką vėrčiant iš rusų kalbos, lietuvių kalboje privysta begalės žodyno ir sintaksės

rusybių. Pvz. viename dviem kalbom spausdintame skelbime skaitome: Vairuodami transportą, parinkite greitį tokį, kad esant reikalui, galėtumėte judėjimą sulėtinti arba sustoti. Čia **transportas** vietoje įprastinių transporto priemonių pavartota tik todėl, kad rusai tą žodį taip perkeltine reikšme vartoja.

Vėrčiant siekiama rabinisko tikslumo. Kadangi rusai priešdėliuotose būdvardžiuose reikšmės skiria do- ir protiv-, tai ir mūsikiškai tuojau nustatė tam atitiktikenis iki- ir prieš-. Taip atsirado, visų pirma partiečių kalboje, vėrtiniai: ikibūruazinis, ikikapitalistinis, ikiklasinis, ikimarksininis, ikimarksininis, ikimonopolistinis, ikisocialistinis, o vėliau ir įprastiniai prieškarinis, priešmokyklinis (amžius), prieššventinis, priešrevoliucinis imta taisyti į ikikarinis, ikimokyklinis, ikišventinis, ikirevoliucinis. Lietuvių kalba būdvardžių su priešdėliu iki nedaro. Jų neduoda iš gyvosios žmonių kalbos nė didysis žodynas.

Iš bažnytinųjų raštų suminėtas ikilaikinis yra pažodinis lenkų doczenys (= laikinas) vertimas. Iki sovietinės okupacijos bendrinėje kalboje išsiversdavome be šitų "ikinių" būdvardžių, susiprasdavo ir raštu ir žodžiu. Vartota tik **ikišiolinis**, pasidarytas iš **ikišiol** ir vienu žodžiu tariamo iki šiol, taip pat **ligišiolinis** iš **ligišiol**. O juk nesakome nei ikikaris, nei ikimokyklė ar ikišventė, tik prieššventis, Priseriversta ir tikrų kerėbų, kaip ikimokyklinukas (mokinys), ikimokyklininkas (mokytojas), ikišaukimininkas arba ikišaukiamasis, ikišaukiminis (prieš pašaukiant kariuomenėn), net ikisuvaziaviminis (mat reikėjo tiksliai Lenina iš-vesti!).

Tiesa, bendrinėje kalboje vartojome **visagalis, visagalybe, visapusis, visapusiškas** ir dar vieną kitą tos rūšies sudurtinį žodį. O dabar, įsikibus į sudurtinius rusų žodžius su use-, pažerta nebuvelių: visarusijinis, visaliudininis, visapasaulinis, visasajunginis, visatautinis. Anksčiau prireikus parašydavome visa apimantis, visa žinantis, o dabar rusų įkandine drožiama: visapimantis, visaprepiantis, visanugalintis, visazinantis. Pagaliau visapasaulinis, visasajunginis, lietuviškai galvojant, nieko kito ir nereikšcia, kaip pasaulinis, sąjunginis.

Lygiai taip pat pamėgėdų darbo (plg. rusų obščē-) yra ir: bendrakariuomeninis, bendranacionalinis, bendrasajunginis, bendražmonijinis, bendraliaudininis, bendratautinis. Jau trisdešimt su viršum metų kalbininkų vartojama **bendrinė** kalba (mano pasiūlyta pagal bendrinę pievą, priklausanti dviem ar keliems savininkams). Įsidėjo ją ir 1954 m. žodynas. Bet dabar Lietuvoje bevartojama tik **bendratautinė** kalba. Jai kojos dyensios iš rus. obščēnarodnų jazyk ir, matyti, kam dėl to šaukiami atrodo. Prireikus retkarčiais šalia autoriaus vartdavome šiaip pat tarptautinį koautorį Bet kadangi čia rusai, išsiversdami lotynų priešdėlių co-, sako soavtor, tai vėl pamėgėdų susigalvotas **bendrasuautoris**. Rusai vartoja sovietinų jazyk. todėl A. Sniečkus iš peties drožia **šiuolaikinė** kalba, kiti vėl kiša šiuolaikinę. Leidžiant 1954 žodyną, redaktoriams, be abejo, viršum galvos irgi kabojo tas sovietinvi. Išsisuko pasakydami Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. Bet tai jau netikslu, nes žodynan dėta

ir senoviniai (senov.), pasenę (psn.), senųjų raštų (srš) ir vad. ikirevoliuciniai (ikirev.) žodžiai. Kitaip ir būti negali, žodyne negalima atskirti dabarties nuo praeties. Mūsikiškai čia "bešiolaikinaudami" persistengė, nes rusai elgiai apdairiau, ano pažyminio į savo žodynų antraštes paprastai nededa.

Iš pirmosios sovietų okupacijos visi gerai prisimename prologus su komsgais, politavadovus bei politikus. Dabar tos rūšies sovietinių darinių, ypačiai partiečių ir šiaip šnekamojoje kalboje yra labai daug. Jie taip pat gausiai paplitę įvairių įstaigų vartosenoje. A. Lyberis ir K. Ulvydas jau minėtame straipsnyje tvirtina, kad: "Šių dienų lietuvių literatūrinėje kalboje santrumpų daryba nebėra intensyvi. Net vyksta, galima sakyti, tam tikra ankščiau sudarytųjų santrumpų at-ranka". Kiek tai liečia rašomąją kalbą, su tuo, žinoma, galima sutikti. Ir patys rusų kalbininkai, pvz. akademikas S. P. Obnorskis jau 1948 m. kėlė balsą prieš besaikį santrumpų vartojimą. Bet šiaip gyvenime dalykai atrodo kitaip. Autoriai gali tvirtinti, kad tokios griozdiškos santrumpos, kaip pvz. Lietžemūktiekimas, Lietknygprekyba, Lietkoopsajunga "pastraukė ar traukiasi iš literatūrinės kalbos", bet oficialioji įstaigų vartoseną rodo ką kitą.

Kad čia esama tam tikros sistemos, patvirtina pvz. visas būrys "tikiminių" santrumpų. Be mūsų paminėtosios vartojamos dar ir šios: Lietkulttieki-mas, Lietietietiekimas, Vyrmedietiekimas, Zoovetietiekimas, Vyrlietžemūktiekimas. Plg. dar su projektavimu susijusių įstaigų pavadinimus: Lietprojektas, Lietstatprojektas, Zemprojektas, Lietžemūktiekimas, Lietautokelprojektas. Partiečių žargone rusų pavyzdžiui visuotiniai vartojamos santrumpos partakas, partbieltas, partorgas, partkomas, raikomas, partšvietimas, partmokykla, politinformacija, politvalanda, politšvietimas, politužsiėmimai. Bet netrūksta ir tokiu sandūrų, kaip kultekskursija, agitmeninė brigada, muzkomedija, medsesuo-mas. Žr. G. Feigelsonas ir kt. Rusiškų ir lietuviškų santrumpų žodynas, Vilnius 1960. Gi-riamasi, kad gražiai prigijęs kolūkis. Bet kaimo žmonės dažniau jį staciai rusišku vardu kalkozu, kolkozu arba pasišai-pydamis **kalūkiu** vadina. Iš toliau žiūrint labai aišku, kaip įvairių įvairiausių rusybių atplūdis vis labiau rėšia mūsų rašomąją ir ypačiai šnekamąją kalbą. Guodžiamės tik tuo, kad bendrusi dvidešimt laisvės metų,

ji dabar yra daug atsparesnė svetimai antmetinei. Sunku net įsivaizduoti, kokia šiandien būtų mūsų raštų kalba, jei iš karto būtų atsidūrę po sovietine letena.

Tik po 1950 m., kalbos darbininkus paleidus iš marizmo varžtų, ir Lietuvos periodinėje spaudoje ima retkarčiais rodytis praktinių kalbos dalykų, taisyčių. Rašo Balčikonis, Senkus, Palionis ir kt. Bet ir čia nedrįsk paliešti partinio žargono šventenybių. Kai Balčikonis laikraštyje papeikė vokiškieji fašistai tipo posakių vartojimą, tuojau jam buvo duotas kolektyvinis "atkirtis", pasirašytas trijų akademijos žmonių. Mūsų bendrinės kalbos ugdyme didelę barą yra išvairiusi Gimtoji Kalba, ėjusi be pertraukos septynerius metus. Sovietams okupavus kraštą, tuojau prasidėjo trukdymai, atsirado bendradarbių iš partijos malonės. Su karo pradžia GK visai sustojo. Dabar, lygiai po 20 metų, Lietuvių kalbos ir literatūros institutas 1961 m. pagaliau pradėjo leisti neperiodinį leidinį "Kalbos Kūltūra" (žada du tris sąsiuvinius per metus), skiriamą praktiniams kalbos vartosenos reikalams. Mat rusai jau nuo 1955 m. leidžia tos pačios paskirties irgi neperiodinį Voprosy kulture reči. Taigi nebuvo patogu ir lietuviams klabinant atsakyti. Įsidėmetina ir leidinių vardu giminytė. Kalbos Kūltūra, žinoma, kiek sąlygos leis, dirbs naudingą darbą. Linkime jai sėkmės. Nors pirmojo numerio programiniame straipsnyje sakoma, kad "kokybiškai naujas lietuvių literatūrinės kalbos raidos etapas prasidėjo, atkūrus Lietuvoje tarybinę santvarką", tačiau sergama tomis pačiomis senomis bėdomis. Pvz. rašoma apie netai-sykingai vartojamus užmetimą, mintinai dirbtinas. Atsargiai pasisakoma ir prieš rusybę. Visai aplinkiniu būdu sten-giamasi pagrįsti, kad netinka vartoti **jaunuoliai ir merginos**. Tačiau dalykas visai paprastas, tai nemoksliskas, partijos pri-nestas rus. junoši ir devuški vertimas. Bet niekas nedrįsta nė puse žodžio prasitarti dėl būdvardžio **priešakinis** netikusio vartojimo. Kadangi rusai **peredovoj** vartoja ne tik tiesiogine, bet ir perkeltine prasme, tai ir lietuvių komunistinėje spaudoje tuoj po pirmojo karo pasirodė priešakiniai (= pažangūs, progresyūs) darbininkai, vėliau įviso ir vertiniai priešaki-nius mokslas, mokslininkas, vaidmuo, priešakinė technika. Jie įtraukti ir į 1954 m. žodyną. Jausdami tokios vartosenos ne-tikumą, kitį vėl buvo griebęsi **priešakingo**. Sis nėra "neįpras-tos darybos", kaip teigiama, bet paprastai gyvosios kalbos daiktavardinis būdvardis. O

reikia jis: su dideliu, atsikišu-pu priešakiu. Plg. krūtiningas. Netrūksta ir pažangių moterų bei merginų. Bet čia jau visai netiktų tos priesagos.

Perskaicius pastarajame "Aidu" numeryje A. Klimo straipsnį "Kalbotyra JAV ir Europoje", susidaro įspūdis, jog kalbotyros moksle vyksta savotiška revoliucija. Kaip, Profesoriau, vertinate tą naują struk-tūralinę kalbotyros kryptį?

Dr. Klimo straipsnis, mažiau-sia, yra perdaug entuziastiškas. Man suprantama, kad jauni žmonės visada naujenybėmis žavisi, į seną dažnai ranka mo-ja. Jau pirmesniuose atsaky-juose probėgšmais užsiminiau struktūralizmą. Iš tų užuomi-nų, rodos, ir mano asmeninė nuomonė kiek aiškėja. Jeigu laukiate tiesioginio atsakymo, tai šitiek galėčiau pasakyti. Struktūralizmas lyginamosios istorinės kalbotyros niekadus nepakeis, nes šiuo metodu kal-ba paprastai tiriami sinchroni-nė, o ne diachroninė plot-mėje. Jo indėlis tradicinei kal-botyrai paaiškės dar ateityje. Struktūralistika, nors fonologi-jos vardu ir gimusi Europoje, išaugo JAV. Čia jos pionieriai veik visi daugiau ar mažiau ty-rinėję Amerikos indėnų kalbas. Jų tyrimas teįmanomas vien tik struktūros atžvilgiu. Tų kalbų istorinė raida mums nežinoma. Kaip tik betiriant šias ir kitas, dažnai nerašytas kalbas ir išto-bulintas struktūrinis metodas. Žinoma, kiekvieną kalbą, kad ir seniausių paminklų turinčią, ga-lima studijuoti iš struktūros at-žvilgiu. Bet jos struktūra am-žių būvyje kinta. Taigi čia ir struktūralistas turi pasidaryti komparatyvistu. Reikia, taip pat pažymėti, kad daugelis jau-nųjų struktūralistų ne ką ir te-nusimano apie lyginamąją isto-rinę kalbotyrą. Iš to kyla ir neigiamas nusistatymas tradi-cinės kalbotyros atžvilgiu. Pa-galiau struktūralistikos kryptis, kuriai dabar pvz. atstovau-ja Zellig S. Harris, iš kalboty-ros yra jau praktiškai išvirtusi pritaikomąja logika. Iš šalies žiūrint, atrodo, kad kukli senes-nioji amerikiečių kalbininkų karta gal ir perdaug atlaidi bei nuolaidi buvo veržliams ir ne-visada pakantiems struktūra-listams.

VESUVIŲ NUOTRAUKOS IR
AUKSTOS RŪŠIES FOTOGRAFIJOS
MŪSŲ SPECIALYBĖ.
PRECIN PHOTO STUDIO
4068 Archer Ave. Tel. VI 7-2481
(Incorporated)
EDVARDAS ULIS, sav.

**LEARN IBM
KEY PUNCH IN 3 WEEKS**
Morning—Afternoon—Evening
and Sat. Classes
Call 644-9603
Rm. 7134 Merchandise Mart
4150 N. Milwaukee, Chicago
6233 S. Western Ave., Chicago
5217 N. Hohman, Hammond, Ind.
221 N. Genesee, Waukegan, Ill.
COMPTOMETER SCHOOL
(A Victor Comptometer Corp.
Activity.)

• Birutė Bogutaitė baigė Pe-abody konservatoriją Baltimo-rėje ir, gavusi stipendiją, išvy-ko gilinti muzikos studijų Is-panijoje.

• Rita Durickaitė gavo Fulb-righto stipendiją studijuoti prancūzų kalbą Prancūzijoje. Ji baigė Annhurst kolegiją Con-necticut valstybėje.

NUMAZINTOS KAINOS
Automobilių apdraudoms
1A—10/20/3 Kaina \$44.50
6 mėn. period.
Nuo 23 iki 25 m. ir nuo \$69.00
65 iki 69 m. amž.
Išrašome ir patarnaujame visokių
išrašų apdraudas lengvais mėnesi-
niais išmokėjimais.
BACEVIČIUS
APDRAUDŲ AGENTŪRA
6455 S. Kedzie Ave. PR 8-2233

**EXPERT REMODELING AND
REPAIRS**
Modern Kitchens & Bathrooms
Dormers, Room Additions &
Home Maintenance Service.
NO MONEY DOWN
Institutional Repairs
Up to 5 Years to Pay
RIVERDALE
HOME IMPROVEMENT
W. & E. DEWITT
VI 1-1270 VI 9-8458

TELEVIZIJAS
paprastas ir spalvotas nebrangiai
taisau. U2 patarnav. vietoje \$3.00,
u2 dirbtuvės darbas—\$10.00 ir da-
lysa. Pigios paveiklinės lempos.
J. MIGLINAS
25-49 W. 69th St. II a. PR 6-1063
SKELBKITĖS "DRAUGE"

O'KEEFE BROS. COAL CO.
CENTRAS: CICERO IR 16th STREET
Su pasididžiuoju prašė, kad jų naujas
"OK" GENERAL SALES MANAGER "OK"
COAL OIL
PETER P. RINKUS
6940 S. ARTESIAN AVE.
Parduoda geriausius anglis ir kurenamą alyvą žemiausiomis kainoi-
mis. 24 val. stokerių ir alyvos degintuvų patarnavimas ir taisymas
Tel. Rezidencijos: RE 7-8513 Ofiso: BI 2-1700

Paskolos, perkant namus, daromos ilgiems terminams
ir žemais nuosimčiais mėnesiniais išsimokėjimais.
Dėl informacijų, kreipkitės į
MUTUAL FEDERAL SAVINGS
JOHN J. KAZANAUSKAS, prezidentas
2202 W. Cermak Road Chicago, Ill. Virginia 7-7747

**SKIP'S SELF
SERVICE
Liquor Store**
5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
AUGUST — RUGPJŪČIO 16, 17, 18 D. D.

STOCK 10 YR. OLD IMPORTED BRANDY
Fifth \$3.98
**BARON VON KLUEG IMPORTED
GERMAN BRANDY**
Fifth \$3.89
**DA SILVA 10 YR. OLD PORTUGAL
BRANDY**
Fifth \$3.39
**GRAIN ALCOHOL 190 PROOF
U. S. P.**
Fifth \$4.89
RICCADONNA Imported VERMOUTH
Dry or Sweet 30 oz. Bottle \$1.19
**KENTUCKY GENTLEMAN KENTUCKY
STRAIGHT BOURBON WHISKEY**
Fifth \$2.98
KRUPNIK (HONEY PUNCH) 70 Proof Fifth
\$2.98
TVARSKI 80 PROOF VODKA
Fifth \$2.59
**LIME, ORANGE, CHERRY OR
CHOCOLATE FLAVORED VODKA**
Fifth \$2.98
PFEIFFER PREMIUM BEER
Case of 24—12 oz. Cans Case \$2.79

KVIECIAME APLANKYTI MŪSŲ NAUJAS PATALPAS

**CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION**
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th St. Tel. LaFayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING
4 1/2%
Naujas aukštas dividendas numatomas
mokėti ant investavimo sąskaitų nuo vasario mėn. 1 d., 1962 m.
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 1 r.
VALANDOS: PIRM. IR KETV. 9 v. r. iki 8 p. p.
ANTRAD. IR PENKT. 9 v. r. iki 6 p. p.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta.

SAVINGS IN BY THE 15th EARN FROM THE 1st
4 1/2%
ON INVESTMENT
ACCOUNTS
• Mokame pašto išlaidas už santaupų atsiuntimą
• Mokame pinigų perkėlimo išlaidas
• DUODAME PASKOLAS NAMAMS PIRKTI ARBA
TAISYTI • LENGVI IŠSIMOKĖJIMAI
ALBERT J. AUKERS, prezidentas
VALANDOS: Pirmad. nuo 9 iki 4; antrad. nuo 9 iki 4;
trečiadieniais uždaryta. Ketvirtad. nuo 9 iki 8; penktad.
nuo 9 iki 6; šeštad. nuo 9 iki 1.
District Savings ASSETS OVER \$22,000,000
ESTABLISHED 1897
3430 SOUTH HALSTED STREET • CHICAGO 8 • PHONE 254-0104

MĖLYNŲJŲ KALNŲ ATOŠVAISTĖJE

Gražioje Didžiojo Kūrėjo išpuoštojo gamtoje, prie Mėlynųjų kalnų ir mėlyno Georgian Bay ežero, kurio pakrantėse apščiui akmenų, primenančių dail. Bielskaus uolas, Wasagos vasarvietėje buvo suruošta keturių dailininkų paroda. Šią keturių, skirtingų savo tematiką ir techniką, dailininkų parodą suruošė tapyt. J. Pautienius, šeštosios Lietuvių Fronto bičiulių savaitės proga. Be patio organizatoriaus buvo išstatyti V. Petravičiaus, T. Valiaus ir Stasės Smalinskienės darbai.

Paroda susilaukė labai gražaus susidomėjimo, nes per du savaitgalius ją aplankė apie 1000 žmonių, atvykusių iš įvairių Amerikos ir Kanados miestų, kurie įsigijo keturis Pautieniaus, vieną Valiaus, vieną Smalinskienės ir keturis Petravičiaus kūrinius. Iškilmingas parodos atidarymas įvyko rugpjūčio 5 d., kurios metu Lietuvių Fronto bičiulių stovyklos, globojusios parodą, vadovas dr. V. Majauskas, pakvietė kalbėti dr. J. Grinių. Profesorius savo žodyje pasidžiaugė aukšto meninio lygio kūrinių, priminė, kad parodoje dalyvauja skirtingų požiūrių dailininkai.

Meno parodoje vyrauo moderniosios srovės abstraktas, abstraktinis ekspresionizmas, impresionizmas ir vienas kitas darbas buvo daugiau realistiškos krypties. Malonu pažymėti, kad ši paroda iš Wasagos nuamatyta perkelti į Kanados sostinę Ottawą. Tai būtų pirmoji lietuvių dailininkų paroda Kanados sostinėje.

Keturi dailininkai buvo išstatę 64 darbus, palyginti apyptams salę, kurioj sekmadieniais būna laikomos pamaldos ir vyksta parengimai, bet pra-

vedus specialias šviesas ir pastatius specialius stendus, pasikeitė niūroka salės išvaizda, salė prašviesėjo ir susidarė puiki meninė nuotaika.

Jeigu, dail. Pautieniaus ir dail. Smalinskienės dailis kūrinių buvo matyti, tai nustebino dail. Petravičius, pasirodęs kaip tapytojas. Be abejo Petravičius vis tiek palieka grafikas, bet būdamas talentingas, gana neblogo pasirodo, kaip tapytojas. Labiausiai bene visus žavėjo dail. Valiaus spalvota tipografija. Menininkas rodo amžino kūrybingumo ir atsinaujinimo ženklus ir tai yra didžioji kūrėjo stiprybė.

Vertinant šios parodos, kuri uždarė rugpjūčio 12 d., pasisekimą, tenka pasakyti, kad ji taip puikiai pavyko dar ir dėl to, kad jos organizatorius turėjo didelį patyrimą, gi laikas ir vieta buvo parinkti labai tinkami. Lietuvių Fronto stovyklon suvažiavę asmenys ir šiaip stovyklautojai turėjo progos pamatyti atvežtus į jų poilsio vietas kūrinius ir net labai abejingas menininkams aplenkti parodos. Visa tai rodo, kad tiek dailės, tiek kitų menų atstovai turi panaudoti visas sąlygas, kad menas kuo plačiau sklįstų. Manytume, kad ir knygos platintojai turėtų surasti kaip ir menininkai stendus vasarvietėse, civilizacijos pajungtas žmogus galėtų be ypatingų ieškojimų surasti ir jo dvasią turinčių kultūrinių vertybių.

Pažymėtina, kad vienas dail. Pautieniaus ir dail. Petravičiaus darbas buvo paskirtas lankytojams burtų kelių. Už tai surinkti 200 dol. paskirti Lietuvių Fondui.

L. Augštyš

Juozas Pautienius

Mėlynieji kalnai

NAUJI LEIDINIAI

A. Šapoka "Vilnius in the Life of Lithuania". Vilniaus Krašto Lietuvių sąjunga atliko labai svarbų darbą, išleisdama 2,000 egzempliorių šios dr. A. Šapokos knygos anglų kalba. Veikalas svarbus kaip istoriniu, taip ir kultūriniu bei politiniu atžvilgiu. Čia aptariamas Vilnius kaip senoji Lietuvos sostinė, aprašant jo įkūrimą, plačiai sustojant ties Vytauto laikais, aiškinant periodą unijos su Lenkija ir vėliau. Toliau dėstoma apie Vilnių, gavusį Magdeburgo teises ir savivaldą, jo auksinį laikotarpį, sunkumus XVII ir XVIII šimtmečių, infiltraciją baltgudžių ir lenkų įtaką. Toliau aprašomas Vilnius caristinės okupacijos laikotarpį, taipgi žvelgiama į Vilnių kaip lietuvių tautinio atgimimo centrą. Ilgiau sustojama ties konfliktu su Lenkais dėl Vilniaus, taipgi nusakomi Vilniaus miesto ir krašto sunkumai lenkų okupacijoje. Baigiamą Vilniaus grąžinimu Lietuvai ir pastabomis, pabrėžiančiomis Vilniaus ryšį su Lietuva. Duodama gausi tuo klausimu bibliografija.

Pažymėtina, kad knyga išėjo jos autoriui dr. A. Šapokai jau mirus; miręs taipgi ir jos vertėjas, buvęs britų vicekonsulas Lietuvoje, E. J. Harrison. Veikalą redaguojant gražiai pasidarbavę dr. K. Jurgėla ir prof. S. Suziedėlis, Vilnius — kultūros centras. Jame buvo išleistos ir pirmosios rusų, ir net latvių knygos.

I Laivę Nr. 29 (liepos mėn.). Turtingas numeris giliai minčių ir svaria informacija. K. Baras filosofišku nuoseklumu gvildena žmogaus tragizmą; istorikas prof. Z. Ivinskis iškelia lietuvių tautos rezistencijos reikšminguosius momentus; M. Musteikis konspektyviai, bet gana pilnai apžvelgia 1961 me-

tu Lietuvos teatrą, operą, baleto, muzikinį gyvenimą, parodas, filmus, knygas, rasdamas daug kultūrinio prievartavimo iš okupantų pusės. Andrius Balutis kelia mintį lietuviškosios asmenybės ugdymo liuanistiniame švietime. Lietuviškos asmenybės idealus jis aptaria taip:

"Pirmiausia lietuvis yra giliai religingas. Dievas yra jo dorovinių principų įkvėpėjas ir be savo galybės ypač pasižymi išmintimi ir meile. Lietuvis tiki Dievu ir Juo pasitiki visuose gyvenimo reikaluose. Todėl jaunimo auklėjime Lietuvoje religija buvo labai svarbus veiksnys. Jaunuolis mokykloje igijo tikrą ir visapusišką šio dalyko supratimą, kuris išliko visą gyvenimą. Pasitikėjimas Dievu tačiau lietuvių gyvenime nereiškė, kad jis visko turi laukti "iš aukštybių". Viena labiausiai minimų lietuvių dorovių yra darbas. Pas mus gyventi ir dirbti reiškia veik tą patį dalyką. Visai kitaip yra pas kai kurias kitas tautas. Rusams darbas reiškia

vergiją, žydams Dievo bausmę. Mūsų gi pedagogai nurodo, kad darbas negali būti bausmė, nes jis yra dorybė. Darbas yra medžiaginės ir dvasinės kultūros pagrindas. Bet šalia darbštumo, ištvėrmės idėja le matome dorovinį pradą, dorovinį tyrumą, kuris išreikštas estetine forma, gražiu elgesiu, ir kurio simbolis tautos sąmonėje yra rūta. Šilti ir intymūs yra lietuvių santykiai su visa gyvąja ir negyvąja gamta nieko čia be reikalo negalima užmūšti, naikinti ar kankinti. Gamtos meile jis yra romantiškas, konkrečiame pasaulyje jis negali rasti pasitenkinimo, todėl nesikreipia į gamtą, paskęsta joje ir susilieja su ja. Šia prasme jis pasirodo kaip visam pasauliui, visai gyvąjai

SAVE BY MAIL !

Postage Paid Both Ways

INVEST YOUR MONEY
WITH OUR NEWEST
STATE at . . .

FIRST FEDERAL
SAVINGS & LOAN ASSN.
ANCHORAGE, ALASKA

4.75% COMPOUNDED
QUARTERLY
CURRENT RATE

Each account insured to \$10,000.
Member of F.S.L.I.C.
Funds rec'd by the 10th from the 1st of the month.

First Federal Savings and Loan Association
125 5th Ave., Anchorage, Alaska
Enclosed is \$ Please open an acct in the name of . . .
Name
Address
City State

VALYMAS
KILIMAI, APMUSTI BALDAI
valomi. Sienos valomos ir dažomos — J. Rudis
Tel. CLiffside 4-1050

MOVING

R. ŠERENAS perkrausto bldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna apdrauda.
2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

VARGAS SU ELEKTRA?
— Perdega kamščiai—"fuses"?
Skambinkite bet kuriuo laiku —
LAKE TOWN ELECTRIC CO.
5656 S. Kenneth Ave. RE 5-2040

MOVING
J. NAUJOKAITIS
Ilgų metų patyrimas ir apdraustas perkraustymas
WA. 5-9209 Chicago, Ill.

GRADINSKAS
J. G. TELEVISION CO.
2512 W. 47th St., FR 6-1998
TV, RADIALAI, HI-FI, VESINTUVAI
Pardavinimui-taisymai Sekm. užduota

RELIVE THE OLD FRONTIER DAYS AT . . .

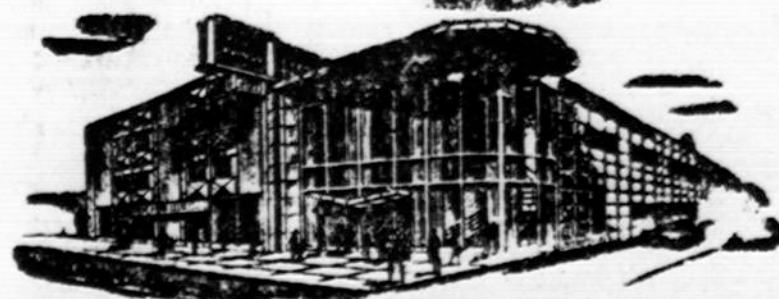
BRACKETTVILLE, TEXAS

• Home of Many Motion Pictures
• Tourist Facilities at Historic Fort Clark
• Open 365 Days a Year. Come See Us!
WESTERN STORE—GENERAL STORE—FRONTIER RELICS
Relive the old frontier days at Alamo Village, the land of yesterday for your pleasure today. Ride the early morning stage, watch the marshal keep order when the bandits try shooting up the town. Straddle a saddle for a scenic trail trip. Alamo Village must be seen to be appreciated. It has everything from Indian art to the best steak dinners you've ever tasted!
Write for FREE Colorful Folder to . . .
ALAMO VILLAGE VACATIONLAND
BRACKETTVILLE, TEXAS

ALAMO VILLAGE

"Fun for all
the Family"

VALANDOS:
Pirmad. nuo 12 iki 8 popiet
Antrd. nuo 9 iki 4 popiet
Trečiad. uždaryta visą dieną
Ketvirtad. nuo 9 iki 8 popiet
Penktad. nuo 9 iki 8 popiet
Šeštad. nuo 9 iki 12:30 p. p.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
6245 South Western Avenue. Chicago 36, Illinois GRovehill 6-7575

DRAUGAS, šeštadienis, 1962 m. rugpjūčio mėn. 18

5

gamtai, o ypač žmonėms neribotai nusiteikusi tyra ir miela asmenybė".

Auto Ištepimas

tik 50 ct.

RUGPJŪČIO IR RUGSEJO MĖN.
Jūs nesate įpareigoti ką nors pirkti, tik atsineškite šį skelbimą.
WESTERN AUTO SALES
& SERVICE
4318 S. Western Ave., LA 3-1790
— D — Sav. Steponas Ščerba

10%, 20%, 30% pigiau mokėsite už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago 42, Illinois
LA 1-8651 GFL 6-4338

TERRA
Porcelanas, kristalas, stalo sidabras, brangenybės, etc.
3237 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. 434-4660

MOVING
Apdraustas perkraustymas į įvairių atstumų
A. VILIMAS
3415 S. Lituanica Ave.
Tel. FRontier 6-1882

Vacys Scerba, Vacys Motor Sales vedėjas

1961 OLDS. 4 Dr. H.T. Air
Cond. Full Power. . . \$2,795.00
1961 CHEV. IMPALA
4 Dr. H.T. \$2,095.00
1961 OLDSMOBILE
STARFIRE \$2,995.00
1960 CHEVROLET
CORVAIR \$1,095.00

Taip pat parūpiname ir naujus 1962 mod. įvairių firmų už pigesnę kainą nei kitur.

DUODAME 6-į mėnesių garantiją už bet kurių metų automobilius, kuriuos mes parduodame.

VACYS MOTOR SALES
6516 S. Western Ave., Chicago 36, Tel. WA 5-5121

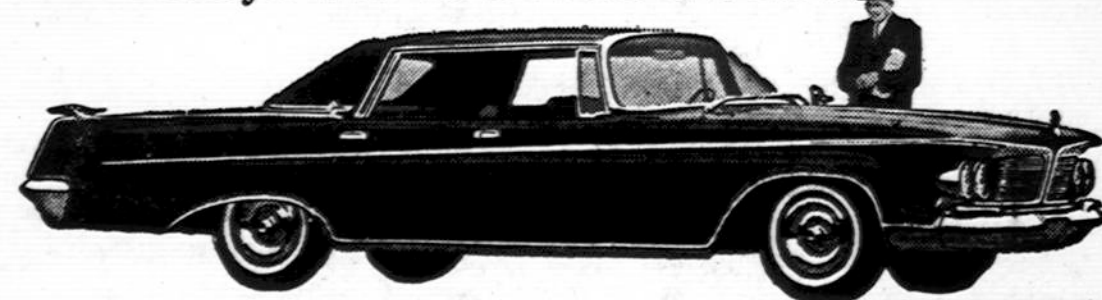
Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
TURI DVI KRAUTUVES CHICAGOJE:
BRIDGEPORTE, 3207 S. Halsted St., Victory 2-4226
Vedėjas E. RUDAITIS

FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western, PRospect 8-5875
Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmad. ir ketvirt. nuo 9 iki 9:30; kitom dienom nuo 9 iki 6 v. v. Liepos ir rugpjūčio mėn. abi krautuvės sekmadieniais uždarytos. Penktadienio vakare iki 9:30 valandos vakaro atidaryta tik 6211 South Western Ave. krautuvė

SUTAUPYKITE NUO \$500 IKI \$1000
ANT NAUJO AR VARTOTO AUTO!

Balzekas Motor Sales, Inc.

DIRECT FACTORY DEALER FOR:
CHRYSLER - Imperial - PLYMOUTH - Valiant - STUDEBAKER - Lark
300 gerų vartotų automobilių. Labai nužemintom kainom. Galima pirkti be pinigų.
BALZEKAS MOTOR SALES, 4030 Archer Ave., VI 7-1515
Didžiausia ir teisingiausia Automobilių įstaiga Amerikoje

Chicago Savings bendrovės naujai padidinta įstaiga su dviem kiemais automobiliams užima 290 pėdų plotą. Tai viena įdomiausių ir mūsų klientų patogumui puikiai įrengta įstaiga Chicagoje. Aukšti dividendai, apdraustas saugumas, skubus ir malonus pataravimas.

Taupykite ir skolinkite pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje — Marquette Parko apylinkėse centre

Current Dividend up to 4 1/4%

FILMŲ ĮVAIRUMAI

ALÉ RUTA, Los Angeles, Calif.

NAUJI AMERIKINIAI FILMAI

Ernest Hemingway's Adventures of a Young Man, filmas iš senesnių tragiškai mirusio rašytojo Hemingway raštų, ne tikrai turi neologą intrigą ir psichologinę įtampą, bet ir talpina ryškesnius vaidybinius talentus, kaip Paul Newman, Richard Beymer, Corinne Calvet, Ricardo Montalban ir kitus. Kas Hemingway geriau pažįsta, tuoj pastebės, kad filmas turi daug rašytojo biografinių bruožų. Tai nuotykių ir jauno žmogaus brendimas, pakeliui užgriuvant lengvesnių ir tikrai sunkių kliuvinių.

Tai jauno žmogaus sielos plokštelė, į kurią nejučia prirašo tėvai, draugai, priešai, pakeleiviai, į kurią dažnai visam gyvenimui įrekoruoja skambių ir disonansinių akordų. Tėvas buvo draugas, sūnų suprantas, atjaucias jo audringą vidų; tėvo atminimas šaukė namo. Bet prieš sūnaus grįžimą tėvas nusizūdė, neapkeldamas vienu.

Motina manė globojanti ir mylinti, saugojanti ir lengvinanti, bet ji buvo sunki lyg akmuo, nepakeliamas sūnui nei vyriui. Idiliška ir gaivalinga, audrą gamta supo žmogų, glėbė jo neramias mintis, jo kartumais perpildytą sielą. Jauno žmogaus nuotykių veda į gyvenimo išsipildymo rūmą.

Suaugusiems, ypač skaičiuojantiems Hemingway, filmas labai įdomus.

Stowaway in the Sky yra puikus filmas vaikams ir jaunimui, parodas gražių Prancūzijos vaizdų. Istorija labai paprasta. Berniukas (Jack Lemmon) pasakoja, kaip jis vaikystėje turėjo didelio džiaugsmo ir puikių nuotykių, keliaudamas su savo seneliu orinių balionų. Gale jis pamėgęs skristi tuo balionu ir vienas; buvo baimės, buvo ne-

mažo pavojaus, bet viskas pasibaigė gerai. Tas pasakojimas sekamas vaizdu: snieguotos kalnų viršūnės, jūra, pievos, medžiojami elniai, arklių lenktynės, miškai, dirvos, pilys, katedros, Eifelio bokštas ir t. t. Auklėjantis filmas.

The Phantom of the Opera — silpnokai sumontuotas filmas, išstėtas ir kiek per daug sudramatizuotas, prikaišiotas visokių slaptųjų ir "dvasių". Nors mintis vėliau išryškėja įdomi: nedoro biznieriaus nusikriauštas ir išprotėjęs kompozitorius galiausiai atkeršija ir žūsta, prieš mirtį padarydamas dar gero jaunai solistei. Vietomis nebloga vaidyba. Vaikams filmas persunkus.

Guns of Darkness — revoliucijų Pietų Amerikos valstybėse šiurpus vaizdas. Žmogų užmušti — kaip musę sutraikyti. Užmušamas kiekvienas, kas tik galvoja ne taip, kaip tuo metu valdžios viršūnė esantis. Parodoma raudonųjų rankos grėsmė. "Jums garantuojamas teisingas liaudies teismas", — tie žodžiai nieko nereiškia. Persekiojimai, baimė, badas, užmušimai. Net ir žmogus, kurio tvirtiausias principas buvo neužmušti, šiame košmare nejučia užmuša net jam gera padariusį artimą. Filmas sunkus, slegiantis, bet įdomus kaip politinių aistrų beprasmybė. Yra ir filosofinių minčių. Gera David Niven, Leslie Caron ir kitų vaidyba.

USIENIETISKI FILMAI

Boccaccio 70 — įdomus ir gerai pagamintas italų filmas, a la "Dolce Vita". Mintis — pagal 14-to šimtmečio Boccaccio "Dekameroną": realybės ironija. Čia parodyta 70-tųjų metų gyvenimo realybė, astuoneta metų pirmyn, bet mažai tesiskirianti nuo šių dienų.

Filmą vertas dėmesio, nes

Auguste Rodin Adomas

Rodin (1840—1917) — prancūzas, vienas žymiausių 19 amž. pabaigos ir 20 amž. pradžios skulptorių. Savo darbus ypač akcentavo judesį bei spalvos ir šviesos žaidimą. Nemaža jo darbų yra New Yorko Metropolitan Muziejuje ir Filadelfijos Muziejuje.

pagamintas trijų pasaulinio garso filmų direktorių, italų: Federico Fellini, Luchino Visconti ir Vittorio De Sica. Vaidina Anita Ekberg, Romy Schneider ir Sophia Loren. Vyriausioji filmo gaminto priedžiūra — Sophia Loren vyro Carlo Ponti. Filmą spalvotas, gavęs jau pripažinimų premijų.

Šis beveik trijų valandų ir tris dalis suskirstytas filmas milžinas, tačiau, nieko naujo ar nieko gilesnio neiškelia ir neįsprendžia, tik pateikia didelę dozę gašlumo minčių ir vaizdų. Puiki vaidyba ir puikus pastatymas. — Bet kam? Tik ironijai? Tik pasityčiojimui iš žmogaus, ypač iš moters? Gerai, kai juokiamasi iš žmogaus ydų, silpnųjų, nes tokie blogio ženklai sužadina tobulybės ilgesį. Bet čia, atrodo, juokiamasi iš gėrio, o ne iš blogio. Čia juokiamai mifistofeliškai. Parodoma dvikova tarp moralės ir blogio, su aiškiu moralės pralaimėjimu. Filmą nenuobodūs, žais-

KULTŪRINĖ KRONIKA

• Lietuvai skirtas "Congressional Record" numeris, išleistas Washington, turi 43 puslapius, kurie pripildyti senatorių kalbų ginant Lietuvos laisvę, bei rezoliucijų, priimtų įvairiuose JAV kampuose lietuvių susirinkimuose, ir vėliau priimtųjų senatoriams. Leidinys pradedamas prel. M. Kemežio maldos tekstu, sukalbėtu senatės Vasario 16 d. išvakarėse, o paskiau duodama daugybės senatorių pasakytos mintys Lietuvai skirtame 87-to kongreso antrosios sesijos posėdyje.

• Novelių rinkinį "Lithuanian Quartet" plačiai recenzuoja vienas iš pirmiausių Amerikos kritikos žurnalų "Saturday Review" (rugp. 4 d. nr.). Rašo Rimvydas Silbajoris, ir reikia pasidžiaugti, kad mūsų kiui pavyko įti į tą aukštos vertės kritikos žurnalą. Straipsnyje iškeliama kūrybinė vertė tame autorių kvartete savo novelėmis dalyvaujančių rašytojų: Barono, Katiliškio, Landsbergio ir Seiniaus. Pažymima, kad tuose gabaluose glūdinti kūrybinė jėga įstengs sukelti jais susidomėjimą. Pastebima, kad istorijos didžiųjų katastrofų laikotarpiu lietuviai dažnai yra buvę priversti tapti klijokais benamiais, ir tokio tremtinio siela prabyla dabar iš puslapių to "lietuviškojo kvarteto". Toliau sustoja ties kiekvienu iš autorių. Nupasakojama, kas turinys Katiliškio kūrinio, kur aprašomi lietuviai, priversti būti nacių žlugimo liudininkais, kai žmonėms buvo dalina-

mingas, bet palieka labai sunkų įspūdį.

Jules and Jim — prancūzo Francois Truffaut kūrinys, irgi premijuotas Europoje. Kontroversinis turinys, silpna technika. Stipriausias gal psichologinis momentas: vaizduojamieji charakteriai išvesti nuosekliai iki galo, su augančiomis jų keistybėmis ir laukia tragiška pabaiga. Tai dviejų poetų, austro (Oskar Werner) ir prancūzo (Henri Serre) gyvenimas Paryžiuje ir Vokietijoje šio šimtmečio pradžioje. Yra ir Pirmojo Pasaulinio karo vaizdų. Įdomiausias charakteris — jų abiejų mylimosios, austro žmonos, — aktorės Jeanne Moreau. Filmą sukta pagal 74-ųjų metų rašytojo Henri Pierre Roche pirmąjį romaną.

Sanjuro — japonų filmas, su geriausiu jų artistu Toshiro Mifune. Technika geresnė už prancūziškojo filmo, nors nepilysta Amerikos filmų technikai. Japonai mėgsta filmuose vaizduoti mušėjų psichologiją, bent tokie jų filmai būna premijuojami ir tokius jie rodo Amerikai. "Sanjuro" — yra vardas valkatos, žudiko, muškos, kuris yra didelis keistuo- lis, turįs savotišką moralę, kartais ir su teigiamųjų trupinėliais. Žodžiu, kovojas už savo egzistenciją žmogus. Įdomūs japonų gyvenimo vaizdai. Šiaip filmas nuobodus ir sunkus bei žiaurus.

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMIU MEDŽIAGA

CARR MOODY LUMBER CO. STASYS LITVINAS, Prez. 3039 So. Halsted St. Tel. Victory 2-1272

Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai. Raštinę atidaro kasdien nuo 8 val. ryto iki 5 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

mas muilas iš žydų taukų, kai jūroje buvo skandinamos žydės. Pažymima, kad Barono novelės parašytos su subtilumu ir gracija; "jos panašios į gerai pagamintą urną, kurion sudėti pasaulinio gaisro pelenai". Nupasakojama Seiniaus novelės "Vyskupas ir velnias" dramiškas turinys ir išryškinama Landsbergio "Žodžių, gra- žių žodžių" prasmė: žmogaus dvasia gali išgyventi sunkumus, pasukdama į pastovią vertę turinčių dalykų kūrybą. Mielai skaityti "Saturday Review" tilpusio straipsnio užbaigoje žodžius:

— Lithuanian Quartet" yra sveikintinas reiškinys Amerikos literatūros scenoje. Pasitenkinimą kelia faktas, kad gali būti girdimas kūrybingos vaizduotės balsas, nors jis priklauso ir mažai tautai, sumindžiotai istorijos bėgyje.

• Dr. Arūnas Liulevičius iš Princeton, kur dirbo Institute For Advanced Studies, grįžo į Chicago ir vėl dėsto matematiką Chicagos universitete.

• Edigijus Užgiris baigė Urbanų universitetą aukščiausiais pažymiais. Jo vardas įrašytas į garbės lentą. Išvyksta į Harvardo universitetą siekti doktorato fizikoje ir drauge pakviestas asistentu — dėstyti fiziką. Buvo Urbanų ateitininkų pirmininkas, o dabar yra SAS centro išdinininkas. Kaip pasižymėjęs moksle, priimtas į Phi Beta Kappa korporaciją.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

• Juozo Parojaus knyga "Sulaužytos dienos Anglijoje" pasirodys knygų rinkoje vasaros pabaigoje. Ją iliustravo M. Žukauskienė.

THE NATIONAL SHRINE
of
Our Lady of Consolation
Sunday Masses: 6:15 - 8:00
10:30 and 12:00 E.S.T.
Procession with the
Miraculous Image: 2:30 P.M.
Weekday Masses: 6:15 - 7:00 -
8:30 and 11:15
For Further Information Write:
CONVENTUAL FRANCISCAN FATHERS
CAREY, OHIO

JANINA ir KAZYS BALTRAMONAI
atidarė naują restoraną

RUTA
MARQUETTE PARKE
6812 So. Western, PR 8-3493
Čia gausite lietuviškus valgius, pri-
talytus jūsų skonui!
KVIEČIA VISUS ATSLANKYTI!
Atidara kasdien nuo 7 val. ryto iki 8 val. vakaro, o sekmadi-
niais nuo 11 valandos ryto iki 8 valandos vakaro.

SUKAKTUVINIS
IŠPARDAVIMAS
Kiekvienas gauna ypatingą šventės dovaną. Dabar yra
laikas prisiminti pagėdavimus rudens ir žiemos sezonui Jūsų
artimųjų anapus vandenyno:
VILNOS KARTONAI
VIETINĖS ir ANGLISKOS SILKAI
PALTAMS MEDŽIAGOS STANGRUS IR ISSIUVI-
KOSTIUMAMS NĖTAS, NAILONAS
BOUCLE CAPRONAS visų spalvų
CHINCHILLA AKSOMAS
VELOURS IMPILAMAS MEDŽIAGA
KREPAS PAKLODEMS
Mes taip pat turim užuolaidas, uždangalams ir baldų
apmušimams medžiagas

STEIN TEXTILE CO.
616 West Roosevelt Road, Chicago 7, Ill.
TELEFONAS — HARRISON 7-3737
Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę
Jefferson St., Chernin's aikštėje.
Užuolaidos ir apdengimai baldams siuvami taip pat
pagal užsakymą.

STABDŽIŲ TAISYMAS
BRAKES RELINED
Nuo '50 iki '58 metų mašinoms kalnuoja:
CHEV., FORD, PLYM. \$14.95
DODGE, PONTIAC, OLDS, STU., RAMBLER, BUICK \$15.95
MERCURY, THUNDERB., HUDSON \$16.95
CHRYSL., De SOTO, PACKARD \$18.95
LINCOLN, ROADMASTER, CADILLAC \$19.95
Zemos kainos ir čia neišvardintoms mašinoms. Pilnas
hidraulinės stabdžių sistemos taisymas (cilindrai, vamzdžiai,
oro šalinimas ir kt.). Taip pat tepimas, alyvos keitimas, smulkūs
mechaniški pataisymai, lyginimas ir dažymas.
Nauja dirbtuvė su moderniausiais įrengimais.
Naudokitės mūsų žemomis kainomis, garantuotu ir sąži-
ningu darbu.
ČESAS AUTO REBUILDERS
2423 West 59th Street Chicago 29, Illinois
GRovehill 6-7777

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu
Jei norite užsitikrinti nuo ngales namų, baldų, automobilis
ar šiaip ką apdrausti, reikalingite agento, arba brokerio, kad
jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė išti-
kus neturėsite jokių nemalonumų.
GENERALINIAI AGENTAI SIŲ kompanijų:
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE COMPANY
WESTERN CASUALTY & SURETY COMPANY
Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters
O'MALLEY and McKAY, Inc.
222 W. Adams St. Room 800
Telefonas CEntal 6-5206

NAMAMS PASKOLOS ŽEMIAUSIU NUOŠIMČIU

NERIBOTI FONDAI PASKIRTI NAMŲ IR G. I. (VETERANŲ) PASKOLOMS

• Paskolas duodame lengviausiomis sąlygomis. Mėnesinius mokėjimus pritaikome pagal jūsų išga-

• Taupykite STANDARD FEDERAL — stipriausioje Chicagos taupymo Bendrovėje, kur jūsų santaupos yra apdraustos — saugios ir neša dividendus.

Turtas \$82,000,000.00

Atsargos Fondas \$7,500,000.00

Dvi automobi-
liams pastatyti
aikštės jūsų
patogumui

Pinigai padėti
prieš kiekvieno
mėn. 16 dieną,
neš dividendus
nuo pirmos
mėnesio dienos

JUSTIN MACKIEWICH Sr.
Chairman of the Board
JUSTIN MACKIEWICH Jr.,
President

Naujos darbo valandos: Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 val.
ryto iki 8 val. vak. Antr. ir penkt. nuo 9 val. ryto iki
4 val. popiet. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 12 val. d.
Trečiadieniais nedirbama.

STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

4192 Archer Avenue / Chicago 32, Illinois
Virginia 7-1141

Chicago's Marquette Parko tvenkinių pakrantėje

J. Karklio nuotrauka

KELIONIŲ APRAŠYMAI

(Atkelta iš 1 psl.)

liau A. Humboldtas, surenka mokslui labai svarbių duomenų. XVIII šimt. gale jau turime keliautojų, kurio tikslas — taurus ir nesavanaudiškas — studijuoti žmogų ir gamtą bei gyvenimo apraiškas. Kartu su tuo atsirado rašytojų, kurie vaizduotė keliaudavo, ir kaip pvz. Danielis Defoe, begyvendamas Bristolyje, parašė Robinsoną Kruzą.

Romantiškoji epocha

Nors keliautojų buvo visais laikais, tačiau tikras, nesavanaudiškas, laisvas ir spontaniškas keliautojas pasirodė tik XIX šimt. pradžioje. Jis sukūrė kelionės aprašymo žanrą ir sudarė romantinę kelionės išraišką, tam šimtmečiui labai būdingą. Romantinė literatūra maitinasi egzotinėm temom, tolimais peizažais. Toliau sąvoka skatina keliauti jūromis po nežinomas, tolimas ir nepažintas šalis. Gundo atrasti naujas gyvenimo ir nuotykių situacijas, išgyventi niekad nepatirtus įspūdžius. Iš aktyviųjų Europos civilizacijos centrų, kur gyvenimo šviežumas jau buvo nuvytęs, nepatenkintas romantikas vyksta ieškoti primityvaus gyvenimo, naujo peizažo, aplamai — kitokio gyvenimo. Europiečiai keliautojai kilnojasi dviem kryptim: į Rytus — Turkiją, Palestiną, Indiją ir svarbiausia į Kiniją arba į Vakarus — Ameriką. Azija atstovauja kolektyvinę laikyseną ir keliautojams įtaigoja savo daug senesnės ir pilnesnės kultūros amžinąs tradicijas. Joje nėra atsinaujinimo potroškio, nė susirūpinimo ateitimi. Priešingai, keliaują po Ameriką patiria žmonių atsparumą Europos civilizaciniam įniršiui, naujų daiktų ir perkeičiančių idėjų al-savimą.

Dinamiškieji genijai

Kelionės į Rytus yra būdingos romantizmo rašytojų bibliografijose. Bet taip pat nėra retos ir kelionės po Ameriką bei kitus žemynus, nes Amerikoje gamta dar tebėra neužteršta, dar joje neįsivertinto žmogaus inteligentiškumas ir jo jautrumas. Taip pat labai vertinami ir gyventojų spontaniški papročiai, dar nepagadinti civilizacinių pastangų. Neišsėmiamą medžiagą teikia toji Amerikos žemė, legendų supama. Iš kitos pusės, labai išaugo mokslo interesai. Atsirado nauji mokslai, kaip etnografija, archeologija, tautosaka, fizinė geografija, kalbotyra. Amerikoje susidarė palankios sąlygos praktiškai vykdyti tą naują gamtos suvokimą. Humbold-

tas savo atmintinos kelionės metu atranda galingą ir žavingą didžiųjų upių Maranjonas ir Orenoko vaizdą, milžiniškus vulkanus ir įspūdingas Andų grandis. Herderis su Rousseau palieka toli užpakaly, tik namie sėdį genijai. Dabar iškyla veržlūs ir dinamiški genijai, poetai keliautojai, kaip Chateaubriandas, kurie svaigsta, kontempliudami peizažą ir tų kraštų skirtingą gyvenimą.

Naujas rašytojo tipas

Tasai naujas rašytojo tipas, kuris kilnojasi, nepavargstamai keliauja po dykumas, laipioja po kalnus, prakaituodamas prasivalo taką per atogrąžų tankmes, kuris viską susižymi savo knygelėje, kuris viską paverčia „įspūdžiais“, kuris karštingiškai rašo žvakės ar laužo, sukurto sušilti ar išbaidyti baisius žvėris, šviesoje, kuris nakvoja lūšnelėse, kuris nesvyruoja pavojų ar nepatogumų akivaizdoje, kuris viską aukoja pačiai kelionei, be abejo, yra romantizmo išdava. Niekad anksčiau žmonijos istorijoje nebuvo pasireiškęs toks galvojimo ir pasaulio traktavimo būdas, toks aistringas troškimas užfiksuoti nežinotų daiktų patirtį. Tokiam rašytojui kelionė nėra literatūrinė mankšta, nė profesinė

praktika, bet autentiškai išgyventų tikrovės apraiškų visu-ma.

Ir mūsų rašytojai galėtų vikiau pasijudinti

Visai natūralu, kad jauni ir seni labai mėgsta kelionių knygas. Atsikūrus Nepriklausomai Lietuvai, susidarė sąlygos keliauti ir mūsų rašytojams. Nors tokių rašytojų keliautojų buvo nedaug, bet trumpu, vos vieno dešimtmečio laiku, susilaukėme visos eilės vertingų kelionių aprašymų. Gal dar ne visi užmiršo, kokio didelio susidomėjimo

buvo susilaukę M. Šalčiaus „Svečiuose pas 40 tautų“ ar A. Poškos „Nuo Baltijos ligi Bengalijos“. Meniška vertingų kelionės įspūdžių yra davęs A. Vaicūlaitis („Nuo Sirakūz iki Šiaurės elnio“, „Italijos vaz-dai“), P. Babickas („Elada“, „Gintaro kraštas“), J. Savickis („Kelionės“, „Truputis Afri-ikos“), A. Vienuolis („Kelio-nės po Vakarų Europą“).

Mūsų rašytojai, dabar gyvenę išblaškyti po visą žemės rutulį neturėtų užmiršti šio literatūrinio žanro, nes kaip tik keliautojai gliausiai įžvelgia visų žemės kampų žmogaus vidų ir akivaizdžiai atskleidžia gilią, universalinę gyvenimo prasmę. Atsikratę savo prietarų ir įsivaizdavimų, o netgi ir su jais, su savo menkystėmis ir didybėmis, rašytojai keliautojai davę gražausių vaisių, kokių tik žmogaus dvasia kada buvo atsiėkusi, brandžiais kūriniųis praturtindami literatūros lobyną. Šiandien, labiau negu bet kada anksčiau, būtų pravartu išnaudoti gyvenamas sąlygas ir mūsų supratimą, mūsų atmintį ir mūsų pagarbą pakreipti į visų platumų žmogų — didįjį keliauninką.

• 30 metų nuo arch. V. Dubeneckio mirties suėjo rugp. 10 d. Jo tėvai buvo iš Vilniaus iše-tremti į Sibirą, kur Barnaule

VOSYLIUS FOOD MART

2438 W. 69th St., Tel. PR 6-2113

Gamina ir par-duoja lietuviškas rūkytas dešras, skilandžius, įvairių rūkytą ir šviežią mėsą. Liet. sūriai, saldainiai, medus, delikatai, grocery prekės.

1888 m. ir gimė mūsų būsimasis architektas Studijas išėjęs Petrapilio Meno akademijoje, 1919 m. atvyko į Lietuvą. Čia buvo pirmosios valstybinės archeologinės komisijos narys, vedė kompozicijos klasę Meno mokykloje. Sudarė projektą Kar-mėlavos bažnyčios, kur pirmą kartą bandė pritaikyti lietuvių liaudies architektūros ir meno motyvus. Pagal jo projektą perstatyti Valstybės teatro rūmai, suprojektavo Čiurlionio galeri-jai rūmus. Mirė 1932 m., be-projektuodamas Karininkų ra-movės rūmus. Yra nupiešęs daug dekoracijų valstybės teat-rui.

CARDINAL CUSHING ACADEMY

Resident School for Boys
Conducted by
The Brothers of Charity
ANNOUNCES

the opening of its High School
division on September 5, 1962

For further information contact
Director of Admissions

CARDINAL CUSHING ACADEMY

West Newbury, Mass.
Tel.: HOMestead 2-4663

DAINA ELECTRONICS
Serving All Seasons
TV-RADIO-800ST. REKORDERIAI
STEREO FONOGRAMAI-PLOKŠTELĖS
INTENOS - BATERIJOS - LEMPTELĖS
EL. VIRT. PRIETAISAI - LAIKRODŽIAI
Viskam žemiausias kainos ir garantija
3321S. Halsted St. - CLIFFSIDE 4-5665

DAŽYMAS IŠ LAUKO IR VIDAUS

Pataisoma suskilęs-istrupėjęs
plasteris. Išvaloma-dažoma
"gutters".
Tel.: 434-0433

OUR LADY OF THE LAKE RETREAT HOUSE

LAKE TOMAHAWK, WISCONSIN

July 31—Aug. 2 — Midweek, Grade School Girls (6-7-8); Father Joseph McCormack: 10 reservations open.

August 7—9 — Midweek, Women: Father George Gleason: 11 reservations still available.

August 10—12 — Men's Weekend, Fr. George Gleason: 2 reservations still available.

August 14 — Day of Recollection, Women: Father Robert Urban: open to any group or individual.

August 17—19 — Teenage Girls, weekend; Msgr. James Conroy (Our Sunday Visitor): 2 open.

August 21—23 — Midweek, Women: Father I. Meyette: open to any group or individual.

August 24—26 — Fishermen's Open, weekend; (Order Priest): all reservations open.

August 28—30 — Midweek, Lay Teachers; Fr. V. I. McMahon, S.V.O.; open to all Diocesan Lay Teachers.

August 31—Sept. 2 — Women's weekend; Fr. V. I. McMahon, S.V.D.; 13 reservations available.

For information and reservations please write or call (collect) Fr. Jerome Trantow, Director, Lake Tomahawk, Wis. BRown 7-2100.

4½%

current dividend on investment bonus
4½% DIVIDENDU MOKAM PAGAL VISAS TAUPYMO SASKAITAS
Už 4 metų investavimo bonus mokame 4½% dividendų kas pusmetį ir dar šimkėsimė po ½% už kiekvienus metus, 4 metams praėjus.
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 ARCHER AVENUE, CHICAGO 32, ILLINOIS
Valandos: Pirmad., antr., penktad. ir šeštad. 9 v. r. — 4:30 p. p.
Trečiad. uždaryta; ketvirtad. 9 v. r. — 8 p. p.

5%

UNIVERSAL SHOE STORE

(Liet. batų krautuvė) YA 7-0525
(Virš 40 metų Bridgeporte)
Vėliausio stiliaus batai visai šeimai

3335 So. Halsted Street
Chicago, Illinois

Atdara: kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro.
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro.

GRAŽIAUSI POEZIJOS RINKINIAI

Kazys Binkis: Lyrika, rinktinė \$2.00
Juozas Mikuckis: Lyrikos kraitis, rinktinė \$2.50
Mykolas Vaitkus: Nuosaliu taku, lyrika \$2.00
Jurgis Blekaitis: Vardai vandenims ir dienoms \$1.50

DRAUGAS

4545 West 63rd Street, Chicago 29, Illinois

DRAUGAS, šeštadienis, 1962 m. rugpiūčio mėn. 18

GUZAUSKŲ BEVERLY HILLS GĖLINYČIA

Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių
ir kitų papuošimų
2443 WEST 63rd STREET
Telef. PR 8-0833 PR 8-0834

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO M. NELSON

SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO

3914 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų

Pacirinkimas Visame Mieste

Telef. — CEDarcrest 3-6335

Vienas blokas nuo kapinių

J. F. EUDEIKIS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYs MODERNISKOS KOPLYCIOS

4605-07 South Hermitage Avenue

Tel. YA 7 1741-2

4330-34 South California Avenue

Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENĄ IR NAKTĮ

Petkus

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYs MODERNIOS KOPLYCIOS

2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6

1410 S. 50th Ave., Cicero. TOWNhall 3-2108-01

AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

EDVARDAS SAUNORIS — GĖLININKAS

Paruošia gėles iš savo šiltadaržių vestuvėms
krikštynoms ir kitoms iškilnėms. Parūpina gė-
les tik laidotuviams, bet ir gėles sodinti bei puošti
vapus Jūsų artimųjų.

3942 W. 111th St., PR 9-1355 ir 9-1356

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYs MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ

2424 W. 69th STREET

2314 W. 23rd PLACE

Tel. REpublic 7-1213

Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE.

LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 LITUANICA AVE.

Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET

Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS

10821 S. MICHIGAN AVE.

Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE.

Tel. YArds 7-1138—1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICEBO, ILL.

Tel. OLYmple 2-1003

Skaitvkite ir platinkite dienraštį "Draugą"

